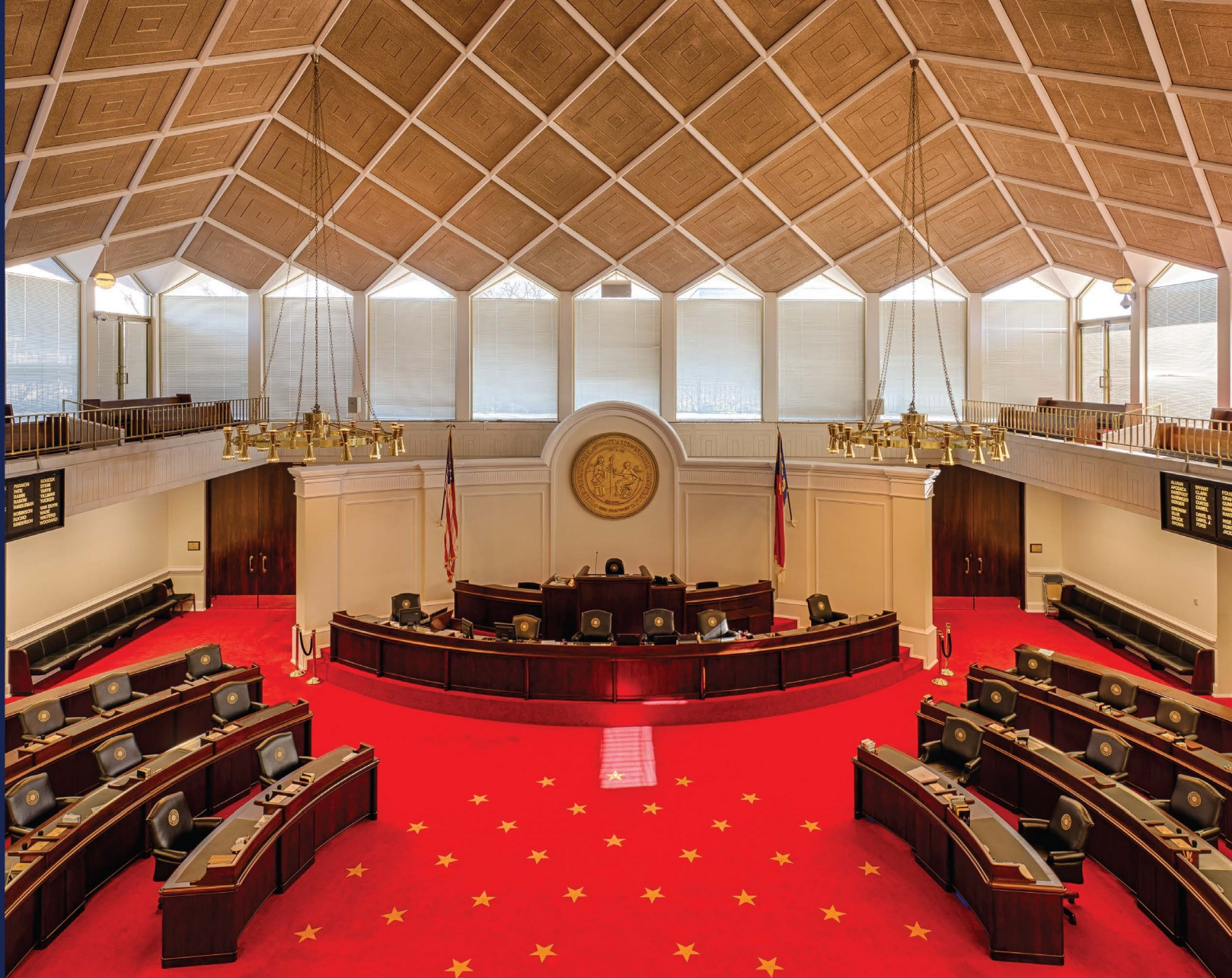

Ghid legislativ pentru reglementarea companiilor militare și de securitate private de către state

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Department of Foreign Affairs FDFA

DCAF

a centre for security,
development and
the rule of law

Ghid legislativ pentru reglementarea companiilor militare și de securitate private de către state

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Department of Foreign Affairs FDFA

DCAF

a centre for security,
development and
the rule of law

DESPRE DCAF:

Centrul pentru controlul democratic al forțelor armate – Geneva (DCAF) este o fundație internațională a cărei misiune este susținerea comunității internaționale în promovarea bunei guvernante și a reformei sistemului de securitate. DCAF propune statelor consiliere și programe de asistență practică; elaborează și promovează norme, efectuează cercetări strategice ad hoc, identifică bunele practici și formulează recomandări vizând promovarea guvernantei democratice a sectorului de securitate.

www.ppps.dcaf.ch

B.P. 1360
CH-1211 Genève 1
Suisse

MULȚUMIRI:

Autorii țin să-și exprime recunoștința față de toate persoanele, statele și organizațiile care au contribuit, prin comentariile și opiniile lor de experți, la elaburarea acestui document. Elaborarea acestui Ghid nu ar fi fost posibilă fără sprijinul generos al Direcției de drept internațional public din cadrul Departamentului federal elvețian al Afacerilor Externe.

Fotografia de copertă: Nagel Photography
Concepție grafică: Alice Lake-Hammond

© 2016 DCAF

CLAUZA DE NON-RESPONSABILITATE:

Conținutul acestei publicații poate fi utilizat liber și copiat în scopuri educaționale și în orice alt interes non comercial, cu condiția ca Ghidul Legislativ pentru *Reglementarea companiilor militare și de securitate private de către state* al DCAF să fie citat în mod corespunzător ca sursă. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă în niciun caz poziția instituțiilor menționate sau citate ca exemple în prezentul raport.

Practicile exemplare și recomandările incluse în prezentul Ghid nu au un scop normativ. Fiecare utilizator va determina fezabilitatea, utilitatea și caracterul adecvat al acestora în funcție de contextul local în fiecare situație specifică din teren. DCAF și autorii acestui Ghid resping orice responsabilitate în caz de pierdere sau daună de orice natură care ar putea fi cauzată vreunei persoane care a folosit prezentul Ghid sau vreunui terț ca urmare a utilizării informațiilor conținute în acest document.

Cuprins

Lista abrevierilor	i
Terminologie	ii
 Introducere	 1
1. Obiectivul acestui Ghid	1
2. Context	2
3. Cui îi este destinat acest Ghid?	2
4. De ce este important acest subiect pentru parlamentari si legislatori?	2
5. Care sunt principalele provocări în asigurarea reglementării sectorului CMSP?	2
6. Cum puteți utiliza acest Ghid	3
 Lista de provocări	 5
1. Dispoziții generale conținute în legislație	9
2. Activități autorizate și interzise	15
3. Autoritatea responsabilă de sectorul CMSP	23
4. Autorizații, licențe și înregistrarea CMSP	29
5. Verificarea antecedentelor, selecția și angajarea CMSP	37
6. Obligațiile CMSP și ale personalului acestora	43
7. Responsabilitate și remedii eficiente pentru victime	49

Lista abrevierilor

Asociația Codului de conduită internațional al companiilor de securitate private	ICoCA
Centrul pentru controlul democratic al forțelor armate – Geneva	DCAF
Codul de conduită internațional al companiilor de securitate private	ICOC
Comitetul internațional al Crucii Rosii	CICR
Documentul de la Montreux privind obligațiile juridice pertinente și practicile exemplare pentru state în legătura cu operațiunile companiilor militare și de securitate private în contextul conflictelor armate	DM
Drept internațional al drepturilor omului	DIDH
Drept internațional umanitar	DIH
Grup de lucru privind utilizarea mercenarilor ca modalitate de a încălca drepturile omului și de a împiedica exercitarea dreptului popoarelor la autodeterminare	WGM
Companie militară și de securitate privată	CMSP
Companie de securitate privată	CSP
Lege federală privind prestațiile de securitate privată furnizate în străinătate	LPSP
Organizația Națiunilor Unite	ONU
Organizație a societății civile	OSC
Organizația Tratatului Atlanticului de Nord	OTAN
Organizație internațională	OI
Organizație non-gouvernementală	ONG
Organizația pentru securitate și cooperare în Europa	OSCE
Principii voluntare asupra securității și drepturilor omului	PV
Autoritatea de reglementare a industriei de securitate privată (Africa de Sud)	PSIRA
Superintendencia Nacional de Control de Servicios de Seguridad, Armas, Municiones y Explosivos de Uso Civil (Pérou)	SUCAMEC
Uniunea Europeană	UE

Terminologie

Autorizație/licență:

În sensul prezentului Ghid, acești termeni fac trimitere la orice dispozitiv ce acordă unei companii dreptul de a opera cu condiția să respecte anumite condiții formale și materiale predefinite. Autorizațiile și licențele mai sunt uneori numite și «permise».

Codul internațional de conduită al companiilor de securitate privată (ICoC):

Inspirându-se din conținutul Documentului de la Montreux, ICoC se adresează direct firmelor de securitate privată. Acesta cere semnatarilor «să se angajeze să furnizeze servicii de securitate în mod responsabil, să respecte statul de drept și drepturile umane ale tuturor persoanelor și să protejeze interesele clienților lor». ICoC se aplică în principal serviciilor de securitate prestate în medii complexe. Însă standardele și recomandările sunt valabile și în situații non-complexe. Organul său director, Asociația ICoC (ICoCA) este o inițiativă multipartită, compusă din trei pilieri egali, reprezentând statele, CSP și organizațiile societății civile. Asociația are ca scop promovarea, îndrumarea și supervizarea aplicării Codului internațional de conduită al companiilor de securitate privată prin:

- Certificarea companiilor membre la standardele ICoC;
- Sistemul de raportare, de monitorizare și evaluare a conformității performanțelor companiilor membre ale ICoC; și
- Gestiunea plângerilor referitoare la presupusele încălcări ale ICoC.

Detenția/privarea de libertate:

Există două principale tipuri de detenție – cu caracter penal și non penal (de exemplu, internarea pentru motive de securitate în cadrul conflictelor armate sau detenția administrativă pentru o serie de motive, cu excepția unei situații de conflict armat). Detenția penală este reținerea unui individ presupus sau judecat ca vinovat sau găsit vinovat de un act socotit infracțiune în codul penal și pasibil de pedeapsa cu închisoarea. Internarea sau detenția administrativă conduce la o privare de libertate inițiată/ordonată de către puterea executivă – în afară unei proceduri judiciare – fără ca persoana în cauză să răspundă la capete de acuzare cu caracter penal.

Documentul de la Montreux privind obligațiile juridice pertinente și practicile exemplare pentru state în ceea ce privește operațiunile companiilor militare și de securitate private în contextele conflictelor armate:

Documentul de la Montreux a fost adoptat în 2008 de 17 state și decurge dintr-o inițiativă comună lansată de către Elveția și Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR). Acesta constituie primul document de anvergură internațională care reiterează obligațiile ce incumbă statelor în virtutea dreptului internațional, în particular din DIDH și din DIH, cu referire la activitățile CMSP. Fără a lua poziție cu privire la legitimitatea CMSP, Documentul de la Montreux amintește obligațiile juridice internaționale existente și prezintă un ansamblu de practici exemplare pentru a orienta statele în luarea, la nivel național, de măsuri pentru a-și pune în practică obligațiile. Documentul nu constituie un tratat constrângător din punct de vedere juridic și nu creează noi obligații de ordin juridic.

Dreptul internațional al drepturilor omului (DIDH):

DIDH enunță îndatoririle și obligațiile ce revin statelor în materie de respect, protecție și realizare a drepturilor omului. DIDH este un ansamblu de reguli internaționale stabilite prin tratate sau prin dreptul cutumiar, în baza căruia indivizii și grupurile pot cere anumite acțiuni sau prestații din partea statului. O serie de tratate referitoare la drepturile omului și alte instrumente internaționale dau o formă juridică drepturilor omului.¹

Drept internațional umanitar (DIH):

DIH este o ramură a dreptului internațional care enunță reguli ce vizează limitarea efectelor conflictelor armate și protecția persoanelor care nu participă sau nu mai participă la ostilități. DIH limitează mijloacele și metodele de luptă. Acesta se aplică situațiilor de conflict armat cu caracter internațional sau non internațional, așa cum sunt ele definite în DIH. Normele DIH sunt enunțate în mai multe tratate, inclusiv în cele patru Convenții de la Geneva din 1949 și Protocoalele lor adiționale, precum și în dreptul cutumiar internațional.²

Înregistrarea:

Înregistrarea este deseori inclusă în procesul de autorizare/licență, însă poate fi adresată și individual, fie înainte, în paralel sau după încheierea procesului de autorizare/licență. Înregistrarea se referă la înscrierea formală și obligatorie a unei companii și a datelor sale într-un registru ținut de către o autoritate publică.

Companiile militare și de securitate private (CMSP):

«CMSP» includ toate întreprinderile care furnizează servicii militare și/sau de securitate, oricare ar fi modul acestora de a se descrie. Aceste firme pot să asigure servicii militare, inclusiv (dar fără a se limita la): sprijin material și tehnic forțelor armate, servicii de planificare strategică, de investigații sau de anchetă, activități de pregătire, având o dimensiune militară, supravegherea prin satelit sau alte activități conexe. Activitățile de securitate pot include (fără a se limita la): pază și protecția persoanelor și a obiectivelor, paza și protecția (armată sau neînarmată) a persoanelor și a obiectivelor și orice tip de activități de pregătire legate de securitate. Dată fiind dificultatea în a categorisi aceste activități, precum și faptul că acestea se suprapun deseori, termenul de «CMSP» este utilizat în acest Ghid în scopul evitării unei delimitări stricte între, pe de o parte, companiile militare private (CMP) și, pe de altă parte, companiile de securitate private (CSP). În plus, termenul este folosit deopotrivă în scopuri practice deoarece dispozițiile pe care Ghidul le recomandă legislatorilor sunt aplicabile ansamblului sectorului de securitate, fiind pertinente atât în cazul marilor întreprinderi internaționale cât și în cel al firmelor naționale de mici dimensiuni.

Companii de securitate private (CSP):

A se vedea CMSP. Unele state și organizații internaționale reglementează sectorul, menționând doar companiile de securitate private, fără a le include și pe cele care furnizează servicii militare. Alte state au adoptat regimuri care tratează separat CMSP și CSP. Atunci când prezentul Ghid citează o legislație care se referă explicit la «CSP», este păstrată terminologia originală. Totuși, prezentul Ghid folosește, de manieră generală, termenul «CMSP», care integrează la noțiunea de «CSP», pentru a face referire la companiile ce furnizează servicii de securitate, servicii militare sau ambele, oricare ar fi maniera în care se descriu aceste firme.

Medii complexe:

În prezentul Ghid, termenul «medii complexe» desemnează orice regiune afectată de un climat de agitație sau de instabilitate sau fiind pe cale de a ieși din acest tip de situație, fie că este vorba de catastrofe naturale sau de conflicte armate în sensul DIH. Aceste medii sunt caracterizate de o slăbire substanțială a respectului față de statul de drept; din această cauză, capacitatea autorității statale de a gestiona situația este diminuată, slabă sau inexistentă.

Stat contractant:

Stat care angajează în mod direct serviciile unei CMSP, inclusiv atunci când această CMSP sub-contractează anumite activități unei alte CMSP.

Stat de origine:

Stat în care CMSP este înregistrată sau constituită; statul de origine este statul de naționalitate al unei CMSP.

Stat teritorial:

Stat pe teritoriul căruia operează o CMSP.

Internare (conflict armat):

Privarea de libertate a unei persoane, care a fost impusă/ordonată de către puterea executivă, în afara unei proceduri judiciare, fără ca persoana internată să răspundă la capete de acuzare cu caracter penal. Internarea este o măsură de control excepțională care poate fi ordonată din motive imperative de securitate în cadrul unui conflict armat. Internarea nu trebuie să fie utilizată în locul urmăririi penale, în cazuri individuale, atunci când este posibilă inițierea unei proceduri judiciare. Civili internați trebuie să fie repuși în libertate de îndată de motivele internării lor încetează să mai existe. A se vedea de asemenea și detenția/privarea de libertate.

Legislație:

În contextul acestui Ghid, termenul legislație va fi folosit pentru a face referire la orice tip de lege, reglementare, regulă, text sau orice alt instrument având putere de lege sau natură de constrângere juridică la nivel național.

Mercenar:

Un mercenar este definit de către dreptul internațional umanitar (DIH) că fiind o persoană care: 1) este special recrutată pentru a lupta într-un conflict armat; 2) ia parte efectiv și în mod direct la ostilități; 3) participă la ostilități în mod esențial în vederea obținerii unui avantaj personal; 4) nu este nici cetățean al uneia dintre părțile aflate în conflict, nici rezident pe teritoriul controlat de către una dintre părțile aflate în conflict; 5) nu este membru al forțelor armate ale unei părți din conflict; și 6) care nu a fost trimis de către un stat diferit de taberele aflate în conflict, în misiune oficială, ca membru al forțelor armate ale statului respectiv. Această definiție exclude în general majoritatea personalului CMSP.

Participare directă la ostilități:

Acest termen se referă la participarea directă la operațiunile de luptă sau orice acțiune menită să sprijine una dintre părțile aflate într-un conflict armat în detrimentul alteia și care sunt susceptibile să dăuneze direct operațiunilor militare, să aducă prejudicii capacităților inamicului sau să provoace daune persoanelor și obiectivelor protejate. În termeni de DIH, civilii beneficiază de protecție și nu pot fi atacați, cu excepția cazului în care participă direct la ostilități și numai pe durata acestei participări.³

Folosirea forței:

Folosirea forței se referă în general la orice constrângere fizică, mergând de la constrângerea fizică manuală sau cu un dispozitiv de reținere, până la utilizarea armelor de foc sau a altor arme. Folosirea forței este în mod tradițional considerată că prerogativ al forțelor publice (forțe de poliție sau militare), atât la nivel național cât și internațional.

Introducere

1. Obiectivul acestui Ghid

De la începutul anilor 1990, prestarea serviciilor de securitate de către actorii statali din întreaga lume s-a modificat în mod profund. Numeroase funcțiuni tradiționale în materie de securitate publică au fost subcontractate unor companii militare și de securitate private (CMSP) atât la nivel național cât și la nivel internațional, unde prezența crescândă a companiilor private în cadrul conflictelor armate a adus aceste companii aproape de terenul operațiunilor militare. Această evoluție a favorizat expansiunea pieței securității private, a cărei valoare este estimată la 244 miliarde de dolari (USD) pe an.⁴

Statele, actorii economici și alte organizații (inclusiv organizațiile umanitare) au din ce în ce mai mult tendința de a recurge la serviciile CMSP. Aceste companii operează astăzi într-o serie întreagă de contexte diferite. Ele pot astfel să ajungă să asigure securitatea în străinătate, în zone de conflict, în situații complexe și/sau în zone de non-conflict de mare risc. În paralel cu sub-contractarea continuă a serviciilor de securitate și de logistică (de exemplu pentru transportul prizonierilor, protecția persoanelor, pază sau supravegherea bunurilor și a proprietăților, transferul de fonduri, protecția instalațiilor petroliere, gaziere sau miniere, securitatea evenimentelor, supravegherea delincvenților sau protecția personală), CMSP operează de asemenea din ce în ce mai mult la nivel național.

În plus, anumite CMSP au făcut obiectul unei atenții internaționale sporite din cauza unor acuzații privind comportamente greșite sau atingeri aduse drepturilor omului (DIDH) și încălcări ale dreptului internațional umanitar (DIH) de către unele dintre aceste companii sau de către personalul acestora. Într-adevăr, aceste situații diferite prezintă un risc ca activitățile CMSP să conducă la comportamente greșite sau să aibă repercusiuni grave asupra drepturilor omului. Mai mult, la nivel național, numeroase state nu dispun de încadrări juridice naționale adecvate pentru a face față acestor chestiuni. Este urgent să fie întărite încadrările reglementare naționale, pentru a asigura că CMSP favorizează o cultură internă a drepturilor omului și că ele respectă principiile DIDH.

Obiectivele acestui Ghid sunt simple și vizează două obiective principale:

- De a face mai bine cunoscute legile, politicile și practicile naționale existente;
- De a oferi linii directoare parlamentarilor pentru elaborarea sau actualizarea legislației naționale referitoare la CMSP, astfel încât acestea să respecte obligațiile juridice internaționale și să reflecte practicile exemplare în domeniu.

2. Context

Că răspuns la preocupările crescânde provocate de absența reglementării sectorului securității private, Elveția și Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR) au lansat împreună, în 2006, un proces internațional care a condus la elaborarea Documentului de la Montreux. Acest document amintește obligațiile juridice internaționale existente ce incumbă statelor cu privire la CMSP care operează în situațiile de conflict armat. În plus, acesta prezintă o listă de bune practici care au ca scop să ajute statele în adoptarea unor măsuri pentru a pune în practică aceste obligații la nivel național. Documentul de la Montreux încurajează de asemenea legislatorii și decidenții politici naționali să se asigure că dispozițiile naționale referitoare la CMSP sunt conforme cu obligațiile internaționale și cu bunele practici în materie. Prezentul Ghid se bazează în mare măsură pe liniile directoare enunțate de Documentul de la Montreux, precum și pe alte cadre internaționale de prim plan.⁵ Ghidul prezintă provocările cu care statele se confruntă atunci când încearcă să reglementeze în mod adecvat activitățile CMSP și recomandă parlamentarilor și legislatorilor să examineze oportunități de legiferare în acest domeniu la nivel național. Acest Ghid furnizează legislatorilor un model pentru a adopta politici și legi conforme bunelor practici internaționale recunoscute.

3. Cui îi este destinat acest Ghid?

Acest Ghid le este destinat parlamentarilor, legislatorilor și decidenților politici care întreprind elaborarea de noi legi sau actualizarea legilor în vigoare pentru întărirea reglementării naționale a sectorului CMSP. Acest Ghid poate, de asemenea, servi ca referință firmelor care încearcă să-și pună practicile în materie de atribuție de piețe în conformitate cu obligațiile internaționale existente, precum și cu bunele practici recunoscute internațional. Exemplele concrete de bune practici naționale prezentate pe parcursul acestui Ghid pot totodată să contribuie la sensibilizarea organizațiilor societății civile care monitorizează și supraveghează activitățile CMSP, în scopul de a le ajuta să înțeleagă mai bine criteriile unui comportament etic al CMSP pe teren.

4. De ce este important acest subiect pentru parlamentari și legislatori?

Parlamentarii și legislatorii beneficiază de o poziție unică pentru a favoriza crearea și menținerea unui control democratic al acțiunilor CMSP, asigurând astfel transparența și responsabilitatea acestui sector aflat în plină expansiune. Statele au datoria de a veghea ca actorii din domeniul securității, inclusiv CMSP, să nu aducă atingere drepturilor fundamentale ale omului și să nu comită încălcări ale DIDH în cadrul operațiunilor desfășurate. Pentru a face în așa fel încât CMSP să răspundă de acțiunile lor, statele trebuie, înainte de orice, să elaboreze și să pună în aplicare un cadru legislativ național eficient. Prezentul Ghid are ca scop să sprijine parlamentarii și legislatorii să elaboreze o nouă legislație sau să revizuiască legile naționale în vigoare conform obligațiilor internaționale și bunelor practici.

5. Care sunt principalele provocări în asigurarea reglementării sectorului CMSP?

Evoluția constantă a peisajului securității la scară mondială a condus la modificarea condițiilor unei reglementări eficiente a acestui sector. Mizele la care statele trebuie să răspundă sunt în special: ce tip de funcțiuni militare sau de securitate trebui să fie încredințate firmelor private? Cum poate statul să controleze activitățile CMSP și cum trebuie să reacționeze în fața violării drepturilor omului și ale DIH comise de CMSP? Cine ar trebui să se ocupe de monitorizarea operațiilor CMSP și ale personalului acestora? Ce măsuri trebuie să ia statele împotriva CMSP în caz de violare a drepturilor omului și a DIH și ce mecanisme de recurs sunt puse în aplicare pentru a oferi victimelor o reparație efectivă?

De altfel, cele mai multe dintre legislațiile naționale nu prevăd, într-o manieră adecvată, aplicabilitatea dispozițiilor referitoare la CMSP înregistrate sau având sediul în țară, dar care operează în străinătate. Dată fiind expansiunea activităților transnaționale ale CMSP, această lipsa de claritate referitoare la aplicabilitatea legislației naționale la activitățile CMSP în afară frontierelor naționale poate lăsa loc unui vid juridic în materie de responsabilitate. Situația poate deveni și mai complexă atunci când companiile ajung să exercite funcțiuni în situații de conflict armat, ceea ce sporește probabilitatea ca personalul lor să participe în mod direct la ostilități. DIH și DIDH, precum și numeroase legi și norme deja în vigoare, includ dispoziții destinate să furnizeze o linie directoare statelor pentru a răspunde la aceste întrebări sensibile. Totuși, legislațiile naționale existente nu precizează întotdeauna clar modul în care obligațiile internaționale ale statului în materie de drepturile omului se aplică CMSP și activităților acestora. Aceasta poate contribui la creșterea riscului de violări ale drepturilor omului și ale DIH, în particular în caz de capacitate limitată sau de alte obstacole care împiedică sau limitează angajarea responsabilității acestor companii.

6. Cum puteți utiliza acest Ghid

Acest Ghid este compus din 7 capitole distincte, structurate în funcție de principalele provocări cu care sunt confrunțați parlamentarii și legislatorii în cursul procesului de reglementare a CMSP. El pune la dispoziția legislatorilor recomandări de conținut, ce pot fi incluse în cadrele legislative naționale. Ghidul vizează ca legislația să fie cuprinzătoare și să reflecte bunele practici internaționale. Capitolele sunt următoarele:

Pentru a putea oferi sfaturi practice parlamentarilor și legislatorilor, acest Ghid enumeră provocările cu care statele sunt de obicei confruntate atunci când elaborează sau revizuiesc cadrul legislativ. Aceste provocări sunt ulterior analizate în detaliu și sunt însoțite de recomandări și de exemple concrete de bune practici. Bunele practici citate ca exemple care nu au caracter obligatoriu și rămâne la latitudinea utilizatorului acestui Ghid să aprecieze dacă ele sunt sau nu realizabile și potrivite în contextul local și în situația specifică.

Acest Ghid poate fi utilizat în două moduri:

1. În cazul în care parlamentarii și legislatorii intenționează să elaboreze o nouă legislație cuprinzătoare, li se recomandă să urmărească o ordine cronologică, consultând capitolele în ordine, de la 1 la 7, astfel încât să fie orientați către fiecare etapă a procesului de elaborare a legislației.
2. În caz de revizuire a legislației naționale sau pentru rezolvarea unor chestiuni specifice, utilizatorii acestui Ghid pot să studieze lista de provocări, să identifice provocările care se aplică în cazul lor specific și să se raporteze la capitolele care tratează subiectul respectiv. Iată lista completă de provocări.

Lista de provocări

1. Dispoziții generale conținute în legislație 9

- PROVOCAREA 1.1** Absența frecventă în obiectivul legislației privind CMSP a unei mențiuni explicite a obligației companiilor și a personalului acestora de a respecta drepturile omului și dreptul internațional umanitar. 10
- PROVOCAREA 1.2** Lipsa de claritate sau caracterul inadecvat al definirii aplicării extrateritoriale a legislației pot să conducă la o lipsă de responsabilitate pentru activitățile CMSP din străinătate. 11
- PROVOCAREA 1.3** Absența unei definiții universal acceptate a companiilor militare și de securitate privată poate complica adoptarea unei legislații în materie. 12

2. Activități autorizate și interzise 15

- PROVOCAREA 2.1** O definire excesiv de restrictivă sau prea vagă a activităților autorizate și interzise CMSP poate să dăuneze eficacității legislației. 16
- PROVOCAREA 2.2** Legislația precizează rar în mod explicit obligațiile și responsabilitățile ce revin statelor în termeni de drept internațional. Statele continuă să-și asume această responsabilitate și, în unele cazuri, pot fi trase la răspundere pentru încălcări comise de CMSP sau personalul acestora. 18
- PROVOCAREA 2.3** În situațiile de conflict armat, poate fi dificil de făcut distincția între participarea directă la ostilități și celelalte activități efectuate de către personalul unei CMSP. Unele servicii asigurate de CMSP pot fi asimilate unei participări directe la ostilități și pot constitui, prin urmare, o violare a DIH sau a dreptului național. 19
- PROVOCAREA 2.4** Distincția între personalul CMSP și mercenari nu este întotdeauna bine înțeleasă. 20
- PROVOCAREA 2.5** În anumite cazuri, distincția între funcțiunile CMSP și cele ale poliției și/sau forțelor armate poate fi neclară și poate crea o confuzie privind repartitia rolurilor și responsabilităților, cu riscul de a conduce la o utilizare nepotrivită a forței coercitive de către CMSP.. . . . 21

3. Autoritatea responsabilă de sectorul CMSP

23

- PROVOCAREA 3.1** Mecanismele de monitorizare sunt deseori slabe, nu sunt utilizate de manieră sistematică sau sunt inexistente. 24
- PROVOCAREA 3.2** Absența unei autorități de reglementare naționale specifice poate compromite respectarea dreptului aplicabil. 26
- PROVOCAREA 3.3** Statele nu dispun întotdeauna de capacitatea și de resursele necesare pentru a pune în aplicare multitudinea din ce în ce mai complexă a activităților necesare reglementării și monitorizării eficiente a CMSP. 26
- PROVOCAREA 3.4** În cazurile în care statul a desemnat o autoritate de control, personalul acestui organ nu dispune întotdeauna de competențele, de pregătirea și/sau de resursele adecvate pentru a-și îndeplini funcțiunile în mod corespunzător. 26

4. Autorizații, licențe și înregistrarea CMSP

29

- PROVOCAREA 4.1** Supravegherea eficientă a CMSP este o sarcină complexă care trebuie să se poată sprijini pe un dispozitiv de control cuprinzător, începând cu obligația CMSP de a obține o autorizare/licență de exploatare. 30
- PROVOCAREA 4.2** Criterii imprecise și/sau excesiv de slabe în materie de acordare a autorizației/licenței CMSP pot conduce la atingeri ale drepturilor omului și a DIH. 31
- PROVOCAREA 4.3** Absența unor criterii clare pentru reînnoirea, suspendarea sau revocarea unei autorizații/licențe poate conduce la o lipsă de responsabilitate. 33
- PROVOCAREA 4.4** Absența unui registru centralizat cuprinzător conținând informațiile referitoare la CMSP și la personalul acestora poate aduce atingere transparenței sectorului și reduce eficacitatea supravegherii și monitorizării sale. 34

5. Verificarea antecedentelor, selecția și angajarea CMSP

37

- PROVOCAREA 5.1** Când statele angajează CMSP pentru servicii specifice, lipsesc adesea procedurile sistematice în vederea verificării antecedentelor, selecției și încheierii contractelor. Atunci când astfel de proceduri există, normele și criteriile nu sunt întotdeauna adecvate. 38
- PROVOCAREA 5.2** Subcontractarea de către o CMSP a unora dintre activitățile sale poate diminua capacitatea de supraveghere efectivă a Statului. 40
- PROVOCAREA 5.3** Clauzele cuprinzătoare care impun respectarea normelor DIH și a dreptului referitor la drepturile omului lipsesc deseori din contracte. 41
- PROVOCAREA 5.4** Contractele nu prevăd întotdeauna sancțiuni în caz de neîndeplinire a prevederilor contractuale. Când astfel de clauze sunt incluse, sancțiunile pot fi definite într-o manieră imprecisă sau aplicate în mod necorespunzător. 42

6. Obligațiile CMSP și ale personalului acestora

43

- PROVOCAREA 6.1** Șefii și personalul CMSP nu beneficiază întotdeauna de pregătirea și de cunoștințele necesare în ceea ce privește practica DIH și a drepturilor omului. 44
- PROVOCAREA 6.2** Șefii și personalul CMSP nu au întotdeauna cunoștințele necesare referitoare la cultură, tradițiile și valorile comunităților locale în cadrul cărora operează. . . . 44
- PROVOCAREA 6.3** CMSP nu dispun întotdeauna de un echipament adecvat sau pot fi în posesia unor arme de foc sau a altor arme necorespunzătoare. 46
- PROVOCAREA 6.4** Personalul CMSP nu dispune întotdeauna de pregătirea adecvată pentru utilizarea potrivită și în siguranță a armelor de foc și a altor arme pe care este autorizat să-l poarte în exercițiul funcțiunii sale. 46
- PROVOCAREA 6.5** CMSP nu dobândesc întotdeauna armele de foc și a alte arme în mod corespunzător sau nu au întotdeauna capacitatea de a le stoca în condiții ce respectă normele de securitate pertinente. 46
- PROVOCAREA 6.6** Dacă o CMSP nu garantează condiții de muncă sigure și adecvate, aceasta va avea un impact negativ asupra performanțelor angajaților/personalului sau. 48
- PROVOCAREA 6.7** CMSP nu adoptă întotdeauna politici interne care reflectă angajamentul companiei față de respectul normelor naționale, de DIH și de drepturile omului. 48

7. Responsabilitate și remedii eficiente pentru victime

49

- PROVOCAREA 7.1** În medii complexe sau în situații de guvernanță slabă, CMSP nu sunt întotdeauna trase la răspundere pentru încălcările dreptului național. Sancțiuni în caz de violare a dreptului internațional pot să nu existe sau să nu fie aplicate. 50
- PROVOCAREA 7.2** Responsabilitatea penală și non penală a companiilor nu este întotdeauna prevăzută. 50
- PROVOCAREA 7.3** Caracterul transnațional al unor CMSP sau al activităților acestora poate genera un vid juridic în materie de responsabilitate. 51
- PROVOCAREA 7.4** O cooperare insuficientă între state poate contribui la absența responsabilității CMSP care operează în străinătate. 52
- PROVOCAREA 7.5** Legislația națională prevede rar mecanisme care asigură un recurs eficient pentru victime. 53

Dispoziții generale conținute în legislație

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Acest capitol își propune să sprijine parlamentarii și legislatorii să includă în legislație dispoziții generale, precizând:

- scopul legislației referitoare la CMSP;
- scopul și aplicarea legislației relative la CMSP;
- definițiile cheie utilizate în legislație în privința CMSP.

PROVOCAREA 1.1 Absența frecventă în obiectivul legislației privind CMSP a unei mențiuni explicite a obligației companiilor și a personalului acestora de a respecta drepturile omului și dreptul internațional umanitar.

Legislațiile includ articole introductive care explică «de ce» este necesar să se adopte această legislație specifică, iar celelalte dispoziții ale legii arată «cum» pot fi atinse obiectivele enunțate. Aceste principii generale stabilesc cadrul legislației și trebuie să fie formulate cu grijă. Articolele introductive și principiile generale înscrise în legislațiile referitoare la CMSP nu pun suficient de des accentul pe drepturile omului și dreptul internațional umanitar. Majoritatea acestor legislații nu definesc astfel de principii generale sau se mulțumesc să facă trimitere la alte legi (cel mai adesea constituția națională), fără să menționeze în mod specific necesitatea de a respecta DIH și drepturile omului. Totuși, o clarificare a obiectivelor generale ale legislației permite poziționarea protecției drepturilor omului și a interesului public – mai degrabă decât căutarea profitului comercial – ca un obiectiv fundamental al legislației. De altfel, este important să amintim aplicabilitatea generală a DIH, în special atunci când CMSP operează în situații de conflict armat, sau personalul lor este susceptibil să efectueze activități militare care l-ar putea aduce în situația de a lua parte în mod direct la ostilități.

RECOMANDĂRI

- ➔ Să se indice în mod explicit că unul dintre obiectivele legii este să li se ceară imperios CMSP și personalului acestora să respecte drepturile omului și DIH.
- ➔ Să se amintească în cadrul principiilor directoare ale legislației obligațiile ce revine statului în virtutea dreptului internațional, în loc să se facă trimitere la alte legi care conțin aceste principii de manieră generală.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Peru, un nou decret ce reglementează serviciile de securitate privată menționează printre principiile fundamentale respectarea drepturilor omului, complementaritatea și coordonarea activităților acestor companii cu operațiunile poliției, neingerința în activitățile militare, precum și transparența.⁶
- În Africa de Sud,⁷ preambulul legii privind interdicția mercenariatului și reglementarea anumitor activități în țările aflate în situație de conflict armat precizează că această reglementare este fondată pe necesitatea de a «promova și proteja drepturile omului și libertățile fundamentale».
- În Salvador, legislația privind serviciile de securitate privată face referință, în Preambulul sau, la Acordurile de Pace de la Chapultepec din 1992⁸ și precizează că activitățile prestatarilor de securitate privată trebuie să se conformeze statului de drept și să respecte strict drepturile omului.⁹
- În Guatemala, Preambulul legislației referitoare la agențiile de securitate privată prevede că această legislație trebuie să «favorizeze drepturile omului și drepturile individuale și colective de securitate». Acesta subliniază, în plus, obligația prestatarilor de securitate privată să respecte Constituția, tratatele internaționale privind drepturile omului și alte texte legislative.¹⁰
- În Elveția, legea federală referitoare la prestațiile de securitate privată furnizate în străinătate constituie unul dintre rarele texte de lege care includ în mod explicit DIH în obiectivele sale: unul dintre obiectivele enunțate în această lege este de a contribui la respectarea dreptului internațional, în particular a drepturilor omului și a dreptului internațional umanitar.¹¹

PROVOCAREA 1.2 Lipsa de claritate sau caracterul inadecvat al definirii aplicării extrateritoriale a legislației pot să conducă la o lipsă de responsabilitate pentru activitățile CMSP din străinătate.

La determinarea scopului legislației referitoare la CMSP, includerea expresă a aplicării extrateritoriale a dispozițiilor legii este deseori omisă ori definită în mod necorespunzător. Această lipsă de claritate privind aplicabilitatea legislației CMSP ce operează în străinătate și a personalului acestora poate conduce la un vid juridic în materie de responsabilitate.¹² Numeroase state au adoptat o legislație cuprinzătoare referitoare la CMSP, care include reguli detaliate privind folosirea forței și a armelor de foc. Totuși, aceste dispoziții vizează în principal sectorul securității private pe teritoriul național. Aplicabilitatea dreptului național companiilor care operează în străinătate este mai puțin clară. De exemplu, statele de origine dispun de legi aplicabile firmelor bazate pe teritoriul lor. Însă, aceste legi sunt adesea formulate în termeni vagi în ceea ce privește operațiunile acestor întreprinderi în străinătate. De fapt, aceasta reprezintă o provocare pentru toate statele, în măsură în care o CMSP poate fi înregistrată într-un stat (stat de origine) fiind în același timp angajată de către un alt stat (stat contractant) pentru a desfășura activități într-un stat terț (stat teritorial). În consecință, aplicabilitatea extrateritorială a legislației este deosebit de importantă pentru statele de origine, cu scopul de a garanta responsabilitatea CMSP ce operează în situații de conflicte armate, în care respectul statului de drept poate fi scăzut și unde populațiile locale sunt foarte vulnerabile.

RECOMANDĂRI

- Legislația referitoare la CMSP ar trebui să precizeze că aceasta este aplicabilă deopotrivă operațiunilor CMSP în străinătate, sau
- Statele ar trebui să adopte o legislație specifică privind operațiunile CMSP în străinătate.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Africa de Sud, legislația referitoare la sectorul securității private ia în considerație prestarea de servicii de securitate atât pe teritoriul național cât și în străinătate. Orice activitate a unei CMSP care constituie o infracțiune în reglementarea sectorului securității private și care este comisă în afara teritoriului național de către «orice prestatar de servicii de securitate înregistrat sau având obligația de a se înregistra» este considerată că fiind comisă în Africa de Sud.¹³ Această legislație precizează de asemenea modalitățile de determinare a competenței jurisdicționale pentru judecarea unei infracțiuni în virtutea acestei dispoziții.¹⁴
- India interzice activitățile extrateritoriale ale companiilor de securitate privată care nu au obținut în prealabil o licență de exploatare de la Autoritatea de control, eliberată după consultarea cu guvernul central.¹⁵
- Honduras est una dintre rarele țări din America latină care se focalizează pe activitățile extrateritoriale: legislația sa interzice instruirea personalului național sau străin în scopul de a asigura prestări de servicii de securitate privată în străinătate.¹⁶
- În Elveția, legea federală privind prestările de servicii de securitate privată furnizate în străinătate (LPSP), intrată în vigoare în septembrie 2015, se aplică persoanelor fizice și juridice care furnizează prestări de servicii de securitate privată în străinătate sau prestări în raport cu alte prestări de servicii de securitate privată furnizate în străinătate. Această lege se aplică deopotrivă celor care constituie, fondează, exploatează sau conduc în Elveția o firmă ce furnizează asemenea prestări, sau care controlează una din Elveția.¹⁷

PROVOCAREA 1.3 Absența unei definiții universal acceptate a companiilor militare și de securitate privată poate complica adoptarea unei legislații în materie.

Mai multe noțiuni fundamentale legate de CMSP – inclusiv termenul însuși de «CMSP» – nu dispun de o definiție universal acceptată. Deși un anumit număr de documente internaționale, precum Documentul de la Montreux, Codul de conduită internațional al întreprinderilor de securitate privată (ICoC) sau proiectul de Convenție elaborat de către Grupul de lucru privind mercenarii¹⁸ propun definiții, acestea nu sunt într-un totuș coerente unele în raport cu altele.¹⁹ În cadrul procesului de elaborare a unei legislații naționale referitoare la CMSP, este important ca statele să vegheze în mod particular la definirea acestor noțiuni fundamentale.

Definirea unei «CMSP» nu trebuie să fie formulată nici în termeni prea vagi, nici într-o manieră prea strictă. O definiție prea vagă poate lăsa loc la interpretări divergente și se poate dovedi dificil de aplicat. O definiție prea strictă, dimpotrivă, nu ar avea capacitatea de a ține cont de evoluția rapidă a sectorului, riscând să devină rapid depășită și neputând să reglementeze eficient CMSP. Un anumit număr de state nu includ activitățile «militare» în cadrul lor de reglementare și fac referire doar la întreprinderile de securitate privată (ESP). Totuși, numeroase state și organizații internaționale angajează firme pentru a asigura servicii care – în funcție de circumstanțe – pot fi considerate că fiind mai apropiate de serviciile militare, precum de exemplu sprijinul logistic și activitățile de instruire.²⁰ Țările care dispun de resurse limitate angajează și ele din ce în ce mai multe companii pentru a-și susține forțele armate naționale, în special pentru întreținerea armelor.²¹ Important nu este totuși să se ia în considerare termenul utilizat de către companie pentru a se califica ea însăși (servicii militare sau de securitate), ci să se țină cont de activitățile pe care le desfășoară efectiv.

RECOMANDĂRI

- Legislația și politicile ar trebui să adopte o definiție inclusivă a CMSP, așa cum este propus în Documentul de la Montreux. Această definiție privește companiile care furnizează fie servicii militare, fie servicii de securitate, fie ambele.
- Definiția utilizată ar trebui de asemenea să definească în mod precis ce se înțelege prin activități mai largi. De exemplu, «sprijin logistic» sau «instruire» sunt termeni amplii, iar legislația ar trebui să precizeze clar ce implică acești termeni.
- Definițiile ar trebui să fie clare și în coerență cu restul textului.

PREZENTARE COMPARATIVĂ A DEFINIȚIILOR EXISTENTE, ADOPTATE PRIN INSTRUMENTE INTERNAȚIONALE:

EMSP OU ESP	
Documentul de la Montreux	«CMSP» sunt entități comerciale private care furnizează servicii militare și/sau de securitate.
ICoC	Companii de securitate privată și prestatori privați de servicii de securitate (denumite colectiv «ESP»): orice companie care corespunde definiției date în prezentul Cod ale cărei activități comerciale înglobează furnizarea de servicii de securitate, pe cont propriu sau pentru un terț, oricare ar fi modul în care întreprinderea se prezintă ea însăși.
Proiectul de convenție al Grupului de lucru privind mercenarii (ne finalizat încă)	Companie militară sau de securitate privată (CMSP) : o societate comercială care furnizează în schimbul unei remunerații servicii militare sau de securitate prin intermediul unor persoane fizice sau juridice.
SERVICII MILITARE ȘI/SAU DE SECURITATE	
Documentul de la Montreux	Serviciile militare și de securitate cuprind în particular paza armată și protecția persoanelor și a obiectivelor precum convoaiele, clădirile și alte locuri, mentenanță și exploatarea sistemelor de armament, detenția prizonierilor, consilierea sau instruirea forțelor locale și a personalului de securitate local.
ICoC	Servicii de securitate : paza și protecția persoanelor și a obiectivelor (convoaie, instalații, anumite perimetre, imobile și alte locuri armate sau nearmate), sau orice altă activitate, care necesită ca personalul companiei să poarte sau să utilizeze o armă în exercițiul funcțiunilor sale.
Proiect de convenție al Grupului de lucru privind mercenarii (nefinalizat încă)	Servicii militare: servicii specializate legate de activități militare, inclusiv planificarea strategică, informațiile, anchetele, recunoașterea terestră, maritimă sau aeriană, operațiunile de zbor cu sau fără pilot, de orice tip ar fi ele, supravegherea prin satelit, orice tip de transfer de cunoștințe, având aplicații militare, sprijinul material și tehnic acordat forțelor armate și activitățile conexe. Servicii de securitate: paza și protecția armată a clădirilor, instalațiilor, bunurilor și persoanelor, orice tip de transfer de cunoștințe având aplicații în materie de securitate și de poliție, concepția și aplicarea unor măsuri de securitate a informației și activitățile conexe.

Activități autorizate și interzise

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Acest capitol își propune să ajute parlamentarii și legislatorii să se asigure că CMSP nu desfășoară activități susceptibile să antreneze personalul acestora să participe direct la ostilități. Mai mult, este important că CMSP să nu interfereze cu funcțiunile primordiale exersate de către serviciile de securitate publice. În particular, acest capitol îi încurajează pe parlamentari și pe legislatori să țină cont de următoarele elemente la redactarea unei legislații în materie:

- Tipurile de activități care ar trebui să fie de responsabilitatea exclusivă a forțelor de stat;
- Situațiile în care CMSP sunt susceptibile să fie implicate într-o participare directă la ostilități.

PROVOCAREA 2.1 O definire excesiv de restrictivă sau prea vagă a activităților autorizate și interzise CMSP poate să dăuneze eficacității legislației.

În momentul elaborării unei legislații privind sectorul militar și al securității private, poate fi dificil de definit lista activităților pe care CMSP pot să fie autorizate să le desfășoare, dată fiind gama vastă de servicii pe care aceste companii sunt susceptibile să le furnizeze și diferitele contexte ale intervențiilor acestora (de exemplu, situațiile de conflict armat sau situațiile post-conflict). Din acest motiv, numeroase state au optat pentru o definire mai vagă a acestor sectoare de activitate, în timp ce altele au adoptat dispoziții care s-au dovedit a fi, dimpotrivă, prea restrictive. Dacă definirea activităților autorizate și interzise CMSP este imprecisă, aceasta poate să lase loc unor interpretări divergente sau unei aplicări incoerente a legislației. În caz contrar, o lista restrânsă a activităților autorizate sau interzise riscă să fie prea rigidă și să devină repede depășită, datorită evoluției rapide a nevoilor de securitate ale statelor și a pieței militare și a securității private.²² În virtutea DIH, statele au obligația de a se abține să recurgă la CMSP pentru a exersa activități pe care DIH le atribuie explicit unui agent sau unei autorități de stat. Conform Convențiilor de la Geneva, aceste activități includ gestionarea lagărelor de prizonieri de război sau locurile de cazare a civililor.²³

Pentru a răspunde acestui imperativ, statele au optat pentru diferite abordări în legislație. De exemplu, Statele Unite au interzis sub-contractarea «funcțiunilor intrinsec guvernamentale».²⁴ Nu există o definiție internațional acceptată privind semnificația acestor termeni. Totuși, desemnează în general activități percepute ca fiind în mod direct legate de suveranitatea națională sau intersul public. În Statele Unite, numeroase dispoziții regulamentare, legislative și politice, precum și jurisprudența, au definit acest termen într-o manieră mai precisă.²⁵ Alte state, precum Finlanda sau Danemarca, au optat pentru o listă ce enumeră activitățile autorizate și interzise. Provocarea cu care se confruntă statele este de a găsi echilibrul just între, pe de o parte, dispoziții suficient de specifice și, de cealaltă parte, necesitatea de a lasă suficient spațiu și flexibilitate nevoilor evolutive ale sectorului de securitate.

Este dificil de propus o «bună practică» în materie deoarece opțiunea cea mai potrivită depinde direct de nevoile fiecărui stat, de specificitățile proprii fiecărei situații și de mediul în care operează CMSP. Pentru a identifica activitățile autorizate și interzise, statele trebuie să încerce să aibă o viziune și o înțelegere de ansamblu a acestui sector, ținând cont de serviciile asigurate înprezent de către companiile de securitate private și de cele susceptibile să o facă în viitor. Statele trebuie, de asemenea, să ia în considerare contextele în care aceste servicii vor fi furnizate înainte de a decide ce activități pot – sau nu – să fie subcontractate unor firme private. În afara protecției persoanelor și bunurilor, aceste activități pot să includă servicii cum ar fi gestionarea riscurilor, instruirea forțelor de securitate precum și activitățile de consultanță privind riscurile de securitate. Această chestiune ar trebui să facă obiectul unei dezbateri parlamentare și publice deopotrivă pentru a identifica în mod clar serviciile pe care CMSP ar trebui autorizate să le furnizeze. Statele ar trebui de asemenea să participe la dezbaterile circumscrise acestei teme la nivel internațional. În plus, la definirea activităților autorizate și interzise CMSP, statele trebuie să aibă grijă de a reduce la minimum riscul unei participări directe a personalului CMSP la ostilități în contextul unui conflict armat.²⁶

Notă către cititor: identificând activitățile pe care CMSP sunt autorizate să le efectueze, este de asemenea util să ne referim la capitolul 3 (mai precis la Provocarea 3.4, care abordează instruirea eficientă a autorităților competente în ceea ce privește obligațiile care decurg din dreptul internațional) în capitolul 7 (care se referă la responsabilitate și remediile eficiente pentru victime).

RECOMANDĂRI

- ➔ Lansarea unor largi consultări cu prestatorii de securitate etatici, reprezentanții sectorului securității private și cu alți actori din domeniul securității (precum organizațiile societății civile și alte unor grupuri de interese). Pe baza acestor consultații, să se identifice și precizeze cu atenție în legislație care sunt serviciile și activitățile autorizate și interzise CMSP.
- ➔ Derularea de acțiuni de sensibilizare cu privire la activitățile autorizate sau interzise CMSP, pentru ca aceste companii să înțeleagă care sunt serviciile pe care pot sau nu le pot furniza, prevalându-se în același timp o anumită marja de flexibilitate, ținându-se cont de evoluția pieței securității private.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- Emiratele Arabe Unite limitează activitățile pe care companiile de securitate privată sunt autorizate să le efectueze la prestarea de servicii de securitate în scop de protecție; acestora le este interzis să desfășoare activități legate direct de misiunile poliției judiciare.²⁷
- Numeroase țări, în special în America latină, includ în legislație o regulă generală prin care instituie obligația prestatarilor de securitate privată de a asista poliția în anumite circumstanțe. În Mexic, de exemplu, agențiile de securitate privată au datoria de a coopera cu autoritățile în caz de urgență, de catastrofe sau în orice altă situație, la cererea unei autorități competente.²⁸ În Cuba, prestatorii de securitate privată trebuie să sprijine forțele de securitate publică, în paralel cu executarea propriului mandat.²⁹
- Marea Britanie a adoptat o abordare diferită: cadrul legislativ nu definește activitățile autorizate sau interzise CMSP, însă a optat pentru un dispozitiv de licență extins prin care este declarată ca infracțiune «faptul de a desfășura o activitate care necesită o licență, fără a acționa în virtutea și în conformitate cu o licență».³⁰
- Africa de Sud este unul dintre puținele state a căror legislație menționează explicit activitățile militare. Legea privind interdicția mercenariatului și reglementarea anumitor activități în țările aflate în situație de conflict armat definește «asistența sau serviciile» că fiind «orice formă de asistență, serviciu sau activitate militară sau cu caracter militar», dar și că «orice formă de asistență sau de serviciu furnizate unei părți la un conflict armat sub formă de consiliere sau de formație, de punere la dispoziție de personal, de sprijin financiar sau logistic, de informații sau sprijin operațional, de recrutare de personal, de servicii medicale sau paramedicale sau de furnizare de echipament» și «de servicii de securitate».³¹
- În Peru, legislația referitoare la serviciile de securitate privată enunță un «principiu de non-ingerință» care constituie o limită în activitățile autorizate pentru CSP: activitățile acestor firme nu trebuie să interfereze cu sarcinile atribuite prin lege poliției naționale sau forțelor armate. Legea prevede că CSP trebuie să respecte concomitent un «principiu de complementaritate și de coordonare» și precizează că serviciile de securitate privată trebuie să acționeze în complementaritate cu funcțiunile poliției, contribuind la menținerea securității publice; legislația obligă serviciile de securitate privată să colaboreze cu poliția în situațiile în care constituie o amenințare pentru securitatea publică.³²

PROVOCAREA 2.2 Legislația precizează rar în mod explicit obligațiile și responsabilitățile ce revin statelor în termeni de drept internațional. Statele continuă să-și asume această responsabilitate și, în unele cazuri, pot fi trase la răspundere pentru încălcări comise de CMSP sau personalul acestora.

Identificând activitățile autorizate și interzise CMSP, legislația trebuie să precizeze totodată în mod clar că statul continuă, în orice circumstanțe, să fie dator de a-și achita obligațiile și responsabilitățile în termeni de drept internațional, inclusiv atunci când a recurs la o CMSP pentru executarea unor anumite activități. Aceasta înseamnă că statul contractant poate, în anumite cazuri, să fie tras la răspundere pentru conduita CMSP pe care a angajat-o. De asemenea, statul are, în orice împrejurare, obligația de a se asigura de respectarea DIH. Caracterul non-transferabil al anumitor responsabilități de stat capătă o importanță deosebită în situațiile de ocupație; un stat ocupant are obligația de a da dovadă de vigilență pentru a preveni violările dreptului internațional umanitar și atingerile aduse drepturile omului.

RECOMANDĂRI

- Responsabilitatea tuturor CMSP și ale subcontractorilor acestora față de statul contractant trebuie să fie clar stabilită pentru toate părțile.
- Identificând activitățile autorizate și interzise CMSP, este necesar să se acorde o atenție particulară serviciilor susceptibile să conducă la o participare directă a personalului CMSP la ostilități în situațiile de conflict armat.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Elveția, legea federală privind prestațiile de securitate privată furnizate în străinătate interzice companiilor de securitate privată să furnizeze servicii care intră sub incidența legii³³ dacă există o mare probabilitate că acestea vor fi utilizate în cadrul unor grave încălcări ale drepturilor omului.³⁴ Cum este menționat și în Provocarea 2.3 mai jos, Elveția este, de asemenea, unul dintre puținele state care au reglementat explicit participarea directă la ostilități a CMSP.
- Tot legislația elvețiană interzice subcontractarea sarcinilor în materie de protecție, fără acordul prealabil scris al autorității contractante. Atunci când o companie subcontractează prestația unui serviciu de securitate, aceasta trebuie să vegheze că firma care efectuează serviciul respectiv respectă obligațiile la care partea contractantă este supusă.³⁵

PROVOCAREA 2.3 În situațiile de conflict armat, poate fi dificil de făcut distincția între participarea directă la ostilități și celelalte activități efectuate de către personalul unei CMSP. Unele servicii asigurate de CMSP pot fi asimilate unei participări directe la ostilități și pot constitui, prin urmare, o violare a DIH sau a dreptului național.

În situații de conflict armat, poate fi foarte dificil să se stabilească linia de demarcație între participarea directă la ostilități și alte activități. De exemplu, activitățile unei CMSP care asigură servicii de protecție personalului sau unor ținte militare într-un context de conflict armat se asimilează unei participări directe la ostilități. Totuși, protecția aceluiași personal și a bunurilor acestuia împotriva infracționalității sau a unor acte de violență fără legătură cu derularea ostilităților nu constituie în sine o participare directă la ostilități – chiar dacă ar fi dificil de făcut distincția în practică.³⁶ Aceste chestiuni ar trebui să fie luate în calcul atunci când statul decide să recurgă la serviciile unei CMSP.

Statele au obligația să ia toate măsurile posibile pentru a se asigura că CMSP pe care le angajează respectă normele DIH – inclusiv cu privire la limitele impuse asupra metodelor de luptă. În unele cazuri, statul contractant poate fi tras la răspundere cu privire la încălcări ale dreptului internațional comise de către CMSP sau de personalul acestora.

De altfel, anumite obligații ce decurg din DIH interzic statelor să subcontracteze anumite activități unor CMSP. După cum a fost anterior menționat, statul trebuie să-și păstreze responsabilitatea generală de a gestiona taberele de prizonieri de război și locurile de cazare a civililor. Dacă anumite sarcini administrative pot totuși fi încredințate unor companii private, este interzis transferul responsabilității generale al supravegherii unei astfel de tabere către o CMSP.

Care sunt implicațiile unei participări directe a personalului unei CMSP la ostilități?

Participarea directă – sau nu – a personalului unei CMSP la ostilități în cadrul unui conflict armat are implicații importante asupra statutului și a drepturilor acestui personal în termeni de DIH.³⁷ În contextul unui conflict armat, personalul unei CMSP este în general considerat că civil, beneficiind astfel de protecția acordată civililor în virtutea DIH. Totuși DIH prevede că civilii își pierd protecția împotriva atacurilor câtă vreme participă și pe durata participării directe la ostilități. Atât actele cu caracter ofensiv, cât și defensiv pot constitui o participare directă la ostilități și, în consecință, să conducă la pierderea protecției acordate civililor.³⁸

RECOMANDĂRI

- ➔ În cadrul definirii activităților autorizate CMSP, este necesar să se precizeze ca CMSP nu sunt autorizate să furnizeze servicii pe care statele sunt obligate să le desfășoare în sensul DIH.
- ➔ Atunci când un stat angajează o CMSP, acesta trebuie să examineze dacă un serviciu specific riscă să antreneze o participare directă a personalului CMSP la ostilități și trebuie să evalueze cu atenție dacă este potrivit să recurgă la serviciile unei firme private în acest context.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- Legislația Africii de Sud interzice participarea cetățenilor săi în scopul câștigului material personal la conflicte armate, pe teritoriul național sau în străinătate.³⁹
- În cea mai mare parte, legislațiile referitoare la CMSP nu abordează participarea directă la ostilități. În Elveția, legea federală privind prestațiile de securitate privată furnizate în străinătate constituie una dintre rarele excepții în materie. Articolul 8 din aceasta precizează că «Este interzisă:
 - a. recrutarea sau instruirea de personal în Elveția pentru participarea directă la ostilități în străinătate;
 - b. punerea la dispoziție de personal, direct sau indirect de către terți din Elveția, pentru o participare directă la ostilități în străinătate;
 - c. înființarea, stabilirea, exploatarea sau conducerea în Elveția a unei firme care recrutează sau instruește personal sau care pune personal la dispoziția directă sau indirectă a unor terți pentru o participare directă la ostilități în străinătate;
 - d. controlarea din Elveția a unei firme care recrutează sau instruește personal sau care pune personal la dispoziție, direct sau indirect, unor terți pentru o participare directă la ostilități în străinătate».
- De altfel, această lege precizează că «este interzis oricărei persoane care are domiciliul sau reședința obișnuită în Elveția și care este în serviciul unei firme supuse prezenței legi să participe direct la ostilități în străinătate».⁴⁰

PROVOCAREA 2.4 Distincția între personalul CMSP și mercenari nu este întotdeauna bine înțeleasă.

Definirea distincției între personalul CMSP și mercenari este o provocare cu care se confruntă numeroase state. Această chestiune se pune cu și mai mare acuitate atunci este vorba să se determine ce activități «militare» pot sau nu pot să furnizeze CMSP. Într-adevăr, este deseori dificil de făcut distincția între aceste tipuri de servicii și activități care se asimilează în mod obișnuit cu cele ale «mercenarilor».

Ce este un mercenar?

Articolul 47 din Protocolul adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 (Protocolul I), din 8 iunie 1977 precizează că:

1. Un mercenar nu are dreptul la statutul de combatant sau de prizonier de război.
2. Prin termenul «mercenar» se înțelege orice persoană:
 - a. care este special recrutată în țară sau în străinătate pentru a combate într-un conflict armat;
 - b. care, de fapt, ia parte în mod direct la ostilități;
 - c. care ia parte la ostilități în mod esențial în vederea obținerii de avantaje personale care îi sunt efectiv promise, de către o parte în conflict sau în numele ei, o remunerație materială net superioară celei care îi este promisă sau plătită combatanților cu un rang și o funcție similare în cadrul forțelor armate ale aceleiași părți;
 - d. nu este nici cetățean al unei părți în conflict, nici rezident al teritoriului controlat de către o parte la conflict;
 - e. care nu este membru al forțelor armate ale unei părți la conflict; și
 - f. care nu a fost trimis de către un stat, altul decât una dintre părțile aflate în conflict, în misiune oficială în calitate de membru al forțelor armate ale respectivului stat.

Convenția Națiunilor Unite împotriva recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor din 1989 și Convenția pentru eliminarea mercenariatului în Africa a Organizației unității africane (OUA) din 1977 abordează de asemenea chestiunea mercenarilor. Aceste Convenții interzic utilizarea mercenarilor.

Definiția unui mercenar în virtutea DIH exclude cea mai mare parte a personalului CMSP, deoarece majoritatea acestora nu sunt angajați pentru a combate în operațiuni militare iar mulți sunt cetățeni ale uneia dintre părțile în conflict. Mai mult, este dificil de dovedit existența unei motivații de profit personal. În fine, chiar dacă unii dintre acești angajați au reputația de a fi foarte bine remunerați, este foarte greu de stabilit dacă aceste salarii sunt substanțial mai mari decât solda plătită militarilor.

În ciuda definițiilor mercenarilor enunțate de Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva și de alte instrumente,⁴¹ complexitatea și caracterul subiectiv al acestor definiții fac ca aplicarea lor în practică să fie dificilă. Astfel, mai degrabă decât să se interzică activitățile «mercenarilor», ar fi mai convenabil să se opteze pentru o abordare pragmatică, constând în a interzice prestarea anumitor servicii, precum participarea directă la ostilități în contextul unui conflict armat, de către toți actorii din afara statului care urmăresc un scop lucrativ, inclusiv CMSP.

Este important de notat că legislațiile naționale privind mercenarii nu tratează într-o manieră suficient de adecvată problematica CMSP.

RECOMANDĂRI

- Să se interzică actorilor care urmăresc scopuri lucrativ, inclusiv personalului CMSP, să participe direct la ostilități în contextul unui conflict armat.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În plus față de reglementarea referitoare la sectorul securității private,⁴² Africa de Sud a adoptat o legislație specifică ce interzice atât activitățile mercenare, cât și anumite activități în țările aflate în conflict armat.⁴³ Această lege definește și interzice «activitatea mercenară», însă abordează totodată interdicția altor activități conexe, precum înrolarea cetățenilor sud-africani în forțele armate străine.⁴⁴

PROVOCAREA 2.5 În anumite cazuri, distincția între funcțiunile CMSP și cele ale poliției și/sau forțelor armate poate fi neclară și poate crea o confuzie privind repartitia rolurilor și responsabilităților, cu riscul de a conduce la o utilizare nepotrivită a forței coercitive de către CMSP.

Rolurile CMSP și ale personalului militar și din cadrul securității publice pot fi similare, complementare sau pot fi redundante. Caracterul asemănător al funcțiunilor acestora poate determina o confuzie a rolurilor și a responsabilităților. Într-adevăr, CMSP exercită uneori o autoritate și/sau recurg la forța coercitivă, tradițional rezervată actorilor militari și din cadrul securității publice. Este deosebit de important să se definească în mod clar rolurile și responsabilitățile prestatarilor de securitate publici și privați cu privire la folosirea forței și a procedurilor de arest și detenție.

În unele țări, personalul militar și din cadrul securității etatice lucrează pentru CMSP în afara orelor de serviciu. Acest fapt poate să sporească confuzia asupra rolurilor și responsabilităților. Pentru populație poate fi dificil să facă diferența între forțele de securitate publică și privată. De asemenea pot să apară probleme atunci când polițiștii își «schimbă cascheta» și lucrează pentru o CMSP în afara orelor de serviciu fără respectarea normelor corespunzătoare în materie de recurs la forță și de utilizare a anumitor arme de către agenții care lucrează pentru o firmă privată. Pentru a face față acestei probleme, unele state au hotărât să interzică agenților care îndeplinesc – sau au îndeplinit în trecut – funcțiuni militare sau de aplicare a legii să lucreze pentru CMSP. Acest fapt contribuie la evitarea oricărei confuzii privind rolurile și regulile referitoare la utilizarea forței armate în cadrul executării funcțiunilor oficiale. Unele state au adoptat această măsură și pentru a combate corupția.

RECOMANDĂRI

- Este necesar ca legislația să stabilească o distincție între funcțiunile forțelor militare și de securitate publică și cele asigurate de CMSP (acest obiectiv poate fi atins în special prin elaborarea unor dispoziții clare privind activitățile interzise și autorizate precum s-a indicat mai sus ca răspuns la Provocarea 2.1 din prezentul capitol).
- Impunerea unei diferențieri fizice clare între actorii privați și publici precum și a identificării acestor actori în orice circumstanță pentru a evita orice confuzie în ochii populației (uniforme aprobate și recunoscutibile, legitimații).
- Stabilirea unor reguli referitoare la participarea agenților care îndeplinesc – sau au îndeplinit în trecut – funcțiuni militare sau de aplicare a legii la activitățile CMSP. Prevederea unor condiții și restricții clare, precum necesitatea de a prezenta o scrisoare de consimțământ/autorizare formală din partea instituțiilor militare și de securitate publică atestând că individul în cauză este autorizat să lucreze pentru o CMSP.
- Să se interzică agenților publici utilizarea armelor de foc, precum și a altor arme sau muniții deținute oficial în afara orelor de serviciu, în cadrul executării de servicii pentru o CMSP.
- Să se ia în considerare interdicția pentru personalul militar și din domeniul securității publice aflat în serviciu activ să lucreze pentru o CMSP.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- Numeroase țări au adoptat o legislație care îi obligă pe prestatorii de securitate privată să poarte uniforme care pot fi ușor deosebite de cele ale armatei și ale poliției. Acesta este, de exemplu cazul în China⁴⁵ și în Emiratele Arabe Unite.⁴⁶
- Panama a interzis membrilor forțelor de poliție și ai poliției judiciare să asume vreo funcție – sau să joace vreun rol oarecare – într-o agenție de securitate privată.⁴⁷
- În Mexic, legislația referitoare la întreprinderile de securitate privată interzice de asemenea membrilor oricărei instituții publice sau ai forțelor armate aflați în serviciu activ să aibă vreun rol în cadrul unei companii de securitate privată, fie că este vorba despre gestionare, administrare sau în calitate de personal de exploatare. Această interdicție se aplică și oricărei persoane concediate de către o instituție publică sau dată afară din forțele armate ca urmare a unor abateri disciplinare ori pentru corupție, sau care a fost condamnată pentru o infracțiune cu premeditare.⁴⁸
- Guatemala nu interzice doar membrilor poliției și celor ai forțelor armate în serviciu activ să aibă un rol oarecare în cadrul firmelor de securitate privată, dar extinde de asemenea această interdicție la ministerele responsabile de securitate și la orice altă instituție implicată în problematica securității.⁴⁹ În plus, aceste persoane trebuie să aștepte 4 ani de la părăsirea postului de securitate publică pe care l-au ocupat ca să poată fi implicați în activitățile desfășurate de o CMSP.⁵⁰
- Unele țări, cum ar fi de exemplu Burkina Faso,⁵¹ stabilesc obligația pentru companiile de securitate privată de a indica în mod clar caracterul privat al serviciilor acestora, pentru a evita orice confuzie între activitățile lor și cele efectuate de agenții de securitate publică.
- În Peru, reglementările referitoare la serviciile de securitate privată interzic explicit recrutarea sau instruirea mercenarilor și a personalului ce exersează activități de același fel sau de natură similară. Această interdicție vizează să evite încălcarea tratatelor și a acordurilor internaționale aplicabile. Mai mult, legislația a adoptat definirea mercenarului enunțată de articolul 1 din Convenția internațională împotriva recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor.⁵²

Autoritatea responsabilă de sectorul CMSP

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Acest capitol încearcă să ajute parlamentarii și legislatorii să elaboreze și să înființeze o agenție sau o autoritate adecvată dotată cu un mandat și cu capacitatea de a controla și a supraveghea sectorul CMSP. Această secțiune prezintă în special elementele necesare care trebuie luate în considerare pentru a asigura funcționarea eficientă a acestui tip de serviciu/agenție/autoritate. În plus, prezentul capitol abordează modul în care această autoritate poate să joace efectiv rolul unui mecanism de monitorizare.

PROVOCAREA 3.1 Mecanismele de monitorizare sunt deseori slabe, nu sunt utilizate de manieră sistematică sau sunt inexistente.

Atunci când activități din domeniul securității sunt încredințate unei CMSP, anumite aspecte ale sectorului securitar pot scăpa controlului direct al actorilor statului.⁵³ Înființarea unor mecanisme de monitorizare sistematică și instituționalizată poate să ajute în sensul compensării acestei pierderi a controlului.

Un mecanism de monitorizare eficient poate să joace un rol esențial cu scopul de a:

- supraveghea conformitatea activităților CMSP cu legislația, în particular cu DIH și cu dreptul privind drepturile omului;
- compila informații fiabile, actualizate și consolidate în legătură cu activitățile CMSP (aceste informații trebuie, de preferință, să fie consemnate într-un registru național, a se vedea Provocarea 2.3);
- să se adapteze la expansiunea și la evoluția sectorului militar și de securitate privată.

În cele mai multe țări, legislația națională referitoare la CMSP include dispoziții de monitorizare sau face în așa fel, la minimum, încât să oblige aceste companii să-și raporteze activitățile. Însă entitățile însărcinate cu această monitorizare sunt rar dotate cu puterea și/sau resursele necesare pentru a-și îndeplini misiunea de manieră adecvată și sistematică. Foarte puține mecanisme de monitorizare abilitază autoritatea desemnată în acest scop să inspecteze localurile CMSP – de exemplu pentru a verifica condițiile de stocare a armelor de foc și a altor arme.

RECOMANDĂRI

- Înființarea unei autorități însărcinate în mod special cu sectorul CMSP, dotate cu capacitățile necesare pentru a asigura reglementarea, monitorizarea și supravegherea acestuia.
- Crearea unor mecanisme de monitorizare sistematice, eficiente și instituționalizate în cadrul autorității responsabile de CMSP.
- A se supraveghea ca legislația să oblige CMSP să raporteze în mod regulat activitatea lor autorității. Această exigență de raportare ar trebui, la minimum, să includă următoarele informații:
 - ◆ Datele personale (inclusiv antecedentele personalului și ale companiei în general);
 - ◆ Informații referitoare la echipament, arme de foc și alte arme (precizând dacă armele au fost dobandite în mod legal și indicând condițiile stocării și transferului acestora);
 - ◆ Semnalarea incidentelor. Incidentele grave ar trebui să fie imediat semnalate autorității;
- Activitățile actuale desfășurate de către CMSP.
- A se da autorității puterea și capacitatea de a proceda la inspecții, în special, abilitându-le pe acestea să aibă acces în localuri și să procedeze la verificarea registrelor companiei;
- Să se oblige CMSP să se alăture Asociației Codului de conduită internațional al întreprinderilor de securitate privată (ICoCA) sau unei asociații multipartite internațional recunoscută similară. Dacă este necesar, legislația națională trebuie să oblige CMSP să adere formal la ICoCA, ca o condiție prealabilă înregistrării într-o țară, la obținerea unei licențe de exploatare și la orice activitate desfășurată pe teritoriul unui stat și/sau în cadrul unei sub-contractări cu un stat. Din cauza unor situații de vid juridic ce rezultă din caracterul transnațional al acestui sector, ICoCA intervine în completarea Autorității naționale de reglementare. ICoCA poate contribui la asigurarea controlului în acest sector, în special al CSP care operează extrateritorial.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- China a înființat un cadru public pentru a controla și supraveghea companiile de securitate și de gardienaj, pe care l-a dotat cu puteri de control semnificative asupra CMSP.⁵⁴
- În Emiratele Arabe Unite, legislația referitoare la CMSP acordă mandat unei «Autorități competente» de a controla, supraveghea și efectua o urmărire a activităților CMSP⁵⁵ și abilitază acest organ să aibă acces la registrele companiilor și să procedeze la controale inopinate.⁵⁶
- În Camerun, legislația prevede că CMSP sunt supuse controlului unei autorități competente care este abilitată să desfășoare o monitorizare exhaustivă și să efectueze inspecții.⁵⁷
- În virtutea legislației elvețiene, firmele de securitate privată au obligația de a deveni membre ale Asociației Codului de conduită internațional al companiilor de securitate privată (ICoCA) care supraveghează și controlează firmele ce operează în străinătate.⁵⁸
- Potrivit aceleiași legislații elvețiene, CMSP trebuie să colaboreze cu autoritățile; acestea trebuie să furnizeze Autorității competente toate informațiile și documentele necesare.⁵⁹ În caz de non-colaborare, autoritățile pot efectua inspecții inopinate în localurile companiei; pot consulta documente utile; și pot proceda la sechestrarea de material.⁶⁰
- În Peru, legislația referitoare la serviciile de securitate privată abilitază organul de reglementare să controleze și să supravegheze activitățile companiei și ale agenților acesteia, inclusiv prin efectuarea unor supravegheri și inspecții inopinate.⁶¹

STUDIU DE CAZ ÎNTR-O ȚARĂ: PSIRA ÎN AFRICA DE SUD

Sectorul securității private în Africa de Sud este cel mai important de pe continent; în consecință, țara a creat unul dintre cadrele de reglementare cele mai cuprinzătoare din Africa.⁶² Principalul său organ de reglementare este *Private Security Industry Regulatory Authority* (PSIRA), care supraveghează aplicarea cadrului de licență și de monitorizare și se bucură de puteri de inspecție extinse și detaliate. PSIRA este competentă să examineze cererile de licență și să le acorde; asigură de asemenea monitorizarea respectării *Private Security Industry Regulation Act* (legea referitoare la reglementarea sectorului serviciilor de securitate privată).⁶³

Misiunea PSIRA este de a «proteja drepturile constituționale la viață, la securitate și la demnitate ale ansamblului populației grație promovării și reglementării eficiente a sectorului securității private». Mandatul său urmărește să asigure următoarele obiective:

- Promovarea unui sector de securitate privată care respectă principiile enunțate în Constituție și alte legi aplicabile caracterizate prin profesionalism, transparență, responsabilitate, echitate și accesibilitate;
- Asigurarea unei continue urmări a prestațiilor de servicii de securitate și a practicilor prestatarilor de servicii de securitate;
- Angajarea unor proceduri judiciare contra actorilor care încalcă regulile în materie de securitate;
- Primirea și examinarea cererilor de înregistrare și de înnoire a înregistrării prestatarilor de servicii de securitate;
- Elaborarea și menținerea unei baze de date informatizate cu informațiile din acest sector.⁶⁵

PROVOCAREA 3.2 Absența unei autorități de reglementare naționale specifice poate compromite respectarea dreptului aplicabil.

PROVOCAREA 3.3 Statele nu dispun întotdeauna de capacitatea și de resursele necesare pentru a pune în aplicare multitudinea din ce în ce mai complexă a activităților necesare reglementării și monitorizării eficace a CMSP.

PROVOCAREA 3.4 În cazurile în care statul a desemnat o autoritate de control, personalul acestui organ nu dispune întotdeauna de competențele, de pregătirea și/sau de resursele adecvate pentru a-și îndeplini funcțiunile în mod corespunzător.

Nu toate statele au înființat o autoritate de reglementare națională destinată specific sectorului CMSP. Unele țări au preferat să încredințeze această responsabilitate unor entități existente, de exemplu Ministerului de Interne. Însă, ținând cont de numeroasele provocări ridicate de acest sector și de sarcinile complexe pe care le implică în materie de supraveghere, o instituție existentă, care are deja numeroase alte mandate și responsabilități, riscă să nu fie în măsură să asigure un control eficient al CMSP. Reglementarea, controlul și supravegherea CMSP ar trebui deci să fie mai degrabă încredințate unei autorități naționale concepute special în acest scop.⁶⁶ De altfel, autoritățile de reglementare nu dau întotdeauna dovada de suficientă independență față de stat, ceea ce cauzează riscuri de imixtiune, de corupție și lipsă de transparență.⁶⁷

În alte cazuri, organele naționale existente care au competența de a veghea la aplicarea altor dispoziții au primit în plus și sarcina de a controla CMSP, în paralel cu îndeplinirea mandatului lor inițial. Această opțiune a fost criticată deoarece lucrătorii acestor organe, care sunt deseori încărcăți cu multiple responsabilități, nu se pot reuni decât rareori și nu sunt în măsură să exercite un control eficient.⁶⁸

În plus, autoritățile de reglementare nu sunt întotdeauna înzestrate financiar și/sau cu personalul necesar pentru a-și asuma în mod eficient mandatul. Personalul unei autorități însărcinate cu CMSP trebuie să beneficieze de cunoștințe și de o experiență foarte specifice pentru a fi în măsură să-și îndeplinească în mod eficace funcția de control și trebuie în special să cunoască în profunzime sectorul securității private, nevoile statului în materie de securitate și normele DIH și ale dreptului privind drepturile omului. Dacă o autoritate de acest tip nu se poate baza pe un personal ce dispune de acest avantaj de competențe, aceasta poate limita eficacitatea sistemului de control existent.

RECOMANDARI

- Crearea unei noi autorități specifice însărcinate cu sectorul CMSP și dispunând de capacitatea de a-și asigura reglementarea, controlul și monitorizarea de manieră eficace.
- Pentru a augmenta capacitatea acestui organ, să se ia în considerare abordările regionale în materie de monitorizare a CMSP. Să se dea atenție armonizării sistemului în funcție de exemplele de bune practici la nivel regional.
- Să se facă în așa fel încât această autoritate să beneficieze de suficientă independență pentru a preveni riscurile de ingerință politică și de corupție.
- Să se aibă grijă ca această autoritate să fie dotată cu o finanțare corespunzătoare și cu personal calificat.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Africa de Sud, personalul PSIRA include inspectori; aceștia trebuie să se conformeze unui cod de conduită care conține «un ansamblu de norme de conduită minimale necesare pentru realizarea obiectivelor Autorității». ⁶⁹
- În cadrul unui proiect de lege prezentat în 2015, Peru a creat «Superintendencia Nacional de Control de Servicios de Seguridad, Armas, Municiones y Explosivos de Uso Civil» (SUCAMEC), care este un organ tehnic specializat atașat Ministerului de Interne ca autoritate națională însărcinată cu controlul și reglementarea CMSP. Acest organ este responsabil cu supravegherea și controlul acestui sector. SUCAMEC nu are doar sarcina de a acorda licențele de exploatare CMSP; instituția este totodată responsabilă de reglementarea și de monitorizarea activităților CMSP și de definirea normelor în materie de formare a personalului acestora. SUCAMEC este abilitată să impună măsuri și sancțiuni administrative. ⁷⁰

Autorizații, licențe și înregistrarea CMSP

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Acest capitol încurajează parlamentarii și legislatorii să prevadă instituirea unei proceduri de autorizare sau de licențe, precum și o procedură de înregistrare a CMSP.

PROVOCAREA 4.1 Supravegherea eficientă a CMSP este o sarcină complexă care trebuie să se poată sprijini pe un dispozitiv de control cuprinzător, începând cu obligația CMSP de a obține o autorizare/licență de exploatare.

Pentru a garanta o supraveghere etatică eficace a sectorului CMSP, este imperativ ca acest control să fie asigurat prin intermediul unui dispozitiv de control specific conceput în acest scop. O simplă includere a misiunii de supraveghere a CMSP în mandatul mecanismelor de stat existente concepute pentru a controla sectorul militar și al securității publice se poate dovedi insuficient pentru a ține cont în mod adecvat de specificitățile sectorului securității private și de nevoile acestui sector în plină expansiune.

În acest sens, statele ar trebui să înființeze un dispozitiv de emitere a autorizațiilor/licențelor obligatorii pentru CMSP, fie ele bazate în țară fie operând pe teritoriul lor. Acest dispozitiv trebuie să beneficieze de resurse suficiente și să fie accesibil și adaptat activităților și naturii evolutive a sectorului CMSP. Într-adevăr, după cum s-a dovedit în numeroase state, când procedurile de autorizare sunt percepute ca fiind excesiv de complexe și costisitoare, companiile riscă să aleaga o țară în care exigențele sunt mai puțin constrângătoare.

RECOMANDĂRI

- Înființarea unui dispozitiv de autorizare care obligă fiecare CMSP să obțină o autorizație/licență de exploatare.
- Să se decidă dacă licențele trebuie acordate pentru perioade limitate, dacă pot fi reînnoite și/sau dacă trebuie să fie emise pentru servicii specifice.
- Instituirea obligației pentru fiecare CMSP să adere la ICoCA (sau la o altă asociație multipartită similară mondial recunoscută) ca o condiție prealabilă obținerii unei autorizații sau licențe.
- Să se vegheze la asigurarea transparenței procedurilor de acordare a autorizațiilor sau licențelor. Aceasta poate implica publicarea reglementărilor și a procedurilor de autorizare, publicarea unor rapoarte ce semnalează incidentele sau plângerile și însărcinarea organelor/comisiilor parlamentare să asigure un control al acestor proceduri, în special pe baza unor rapoarte anuale.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În India, legislația referitoare la agențiile de securitate privată prevede că nimeni nu poate «desfășura sau începe o activitate de securitate privată în scop lucrativ, fără să fie titular al unei licențe emise în virtutea prezentei legi».⁷¹
- În Sri Lanka, legislația privind companiile de securitate privată obligă firmele care asigură servicii de securitate privată să se înregistreze la autoritatea competentă înainte de a primi licența de exploatare.⁷²
- În Ecuador, legislația prevede că firmele de securitate privată (CSP) trebuie să se înregistreze în prealabil, înainte de orice solicitare de autorizare de funcționare; aceasta este eliberată de către Ministerul de Interne, desemnat ca autoritate competentă de a controla CSP. Pentru obținerea unei astfel de autorizații, CSP trebuie să supună spre aprobare politicile și procedurile lor interne la Departamentul general al muncii.⁷³
- În Africa de Sud, PSIRA publică rapoarte de activitate anuale; aceste rapoarte furnizează o analiză a tendințelor în sector și include totodata informații referitoare la inspecțiile de conformitate efectuate de către acest organ.
- În Peru, companiile care asigură servicii de securitate privată trebuie să obțină autorizația de la autoritatea de reglementare înainte de a putea să funcționeze.⁷⁴

PROVOCAREA 4.2 Criterii imprecise și/sau excesiv de slabe în materie de acordare a autorizației/licenței CMSP pot conduce la atingeri ale drepturilor omului și a DIH.

Absența unor exigențe clare sau adoptarea unor criterii prea puțin elevate pot să compromită procedurile de eliberare a autorizațiilor/licențelor. Dat fiind că sectorului CMSP i se pot încredința niște sarcini sensibile, susceptibile să afecteze respectul drepturilor omului, autorizațiile de funcționare trebuie să fie condiționate de verificarea conformității acestor companii pe criterii riguroase.

Pentru a garanta în mod optim respectul normelor DIH și al dreptului privind drepturile omului, procedurile de emitere a autorizațiilor/licențelor ar trebui să solicite imperativ următoarele elemente:

1. Companiile trebuie să păstreze registre ale antecedentelor firmei și ale personalului acesteia (a se vedea și Provocarea 4.4, care abordează această chestiune în cadrul înregistrării formale a unei CMSP ca și condiție pentru a funcționa);
2. Personalul și cadrele acestor companii trebuie să primească o pregătire adecvată, în special cu privire la DIDH și la DIH (a se vedea Provocările 6.1 et 6.2); și
3. Companiile și personalul acestora trebuie să dobândească și să-si utilizeze echipamentul în condițiile legii, în special armele de foc și alte arme (a se vedea Provocările de la 6.3 la 6.5).

RECOMANDĂRI

- ➔ Să se fixeze clar criteriile pe care CMSP trebuie să le îndeplinească pentru obținerea unei autorizații. La minimum, companiile ar trebui să furnizeze următoarele informații în solicitarea lor de acordare a unei autorizații/licențe:
 - ◆ Antecedentele firmei, ale membrilor conducerii și ale personalului;
 - ◆ Date referitoare la personal și la bunurile firmei;
 - ◆ Instruire obligatorie – în special în materie de DIH și de DIDH, și de manieră generală privind dreptul referitor la drepturile omului;
 - ◆ Documente ce atestă viabilitatea financiară și economică a companiei;
 - ◆ Informații ce stabilesc legalitatea achiziției și utilizării echipamentului – inclusiv a armelor de foc și a altor arme;
 - ◆ Informații care atestă condițiile de muncă sigure și sănătoase și dispozițiile pentru a asigura bunăstarea personalului.
- ➔ Adeziunea la ICoCA sau la o asociație multipartită similară mondial recunoscută care poate contribui la garantarea punerii în aplicare a acestor bune practici.

Notă pentru state : Legislația trebuie să oblige companiile să elaboreze politici interne care promovează aceste **bune practici**. Politicile interne ale firmei trebuie să întărească normele minimale în materie de condiții de muncă și de asigurare a bunăstării personalului (a se vedea Provocarea 6.6) astfel încât normele minimale internaționale în materie să fie respectate.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În India, *Private Security Agencies (Regulation) Act* definește criterii de eligibilitate clare, care țin cont în mod cuprinzător de antecedentele individului care solicită o licență de funcționare.⁷⁵ Această lege stabilește totodată norme minimale cu privire la instruirea personalului acestor companii⁷⁶ și le obligă să transmită o serie de informații autorității de control. În particular, trebuie să fie comunicate eventualele cazieri judiciare ale personalului.⁷⁷ Legislația indiană referitoare la firmele de securitate privată precizează de asemenea criteriile de admisibilitate pentru recrutarea personalului companiilor de securitate privată (*«guardian de securitate privată»*).⁷⁸
- În Guatemala, *Legea privind serviciile de securitate privată* (legea n° 52/2010) prevede ca personalul companiilor militare private (CMP) care a lucrat deja pentru o companie sau o instituție de același tip (inclusiv pentru prestatorii de securitate publică sau forțele armate) trebuie să aducă o dovadă că nu a fost licențiat pentru comiterea unei infracțiuni sau atingeri aduse drepturilor omului.⁷⁹
- În Peru, firmele care asigură servicii de securitate privată trebuie să satisfacă o listă de exigențe. Ele sunt obligate în special să asigure instruirea corespunzătoare a agenților lor și să efectueze o monitorizare adecvată a activităților acestora, să mențină în bune condiții infrastructura și echipamentul destinat păstrării și stocării armelor de foc și munițiilor de folosință civilă, precum și să posede certificate de proprietate ale fiecărei arme de foc distribuite agenților companiei.⁸⁰

PROVOCAREA 4.3 Absența unor criterii clare pentru reînnoirea, suspendarea sau revocarea unei autorizații/licențe poate conduce la o lipsă de responsabilitate.

Regimurile eficiente de eliberare a autorizațiilor/licențelor permit nu numai asigurarea unei evaluări prealabile a unei CMSP în vederea acordării licenței, ci constituie totodată instrumente utile pentru controlul acestor companii pe termen lung.

Acordarea unei autorizații/licențe trebuie să fie condiționată de respectarea – de către CMSP – a criteriilor și normelor descrise anterior (a se vedea provocările 4.1 și 4.2). Însă, fără un control permanent și în absența aplicării unor sancțiuni eficiente în caz de nerespectare, aceste autorizații riscă să se reducă la o formalitate administrativă punctuală. O serie de proceduri clare pentru suspendarea sau revocarea autorizațiilor/licențelor permite asigurarea unui control de durată, garantând astfel eficacitatea procedurii și respectarea pe termen lung a criteriilor și normelor care condiționează obținerea unei autorizații/licențe. De asemenea, după cum s-a menționat în Provocarea 4.1, autorizațiile trebuie să fie limitate în timp și supuse reînnoirii, cu scopul de a garanta un control regulat și sistematic al respectării acestor criterii și norme de către CMSP.

RECOMANDĂRI

- Să se definească condițiile și procedurile administrative privind refuzul, suspendarea sau revocarea autorizațiilor/licențelor.
- Să se solicite adeziunea în regulă la ICoCA (sau la orice altă asociație multipartită similară recunoscută mondial ca o condiție prealabilă la reînnoirea unei autorizații sau licențe.
- Să se prevadă un recurs echitabil și transparent în caz de refuz sau de suspendare a unei autorizații/licențe.
- Să se precizeze durata de valabilitate a autorizației/licenței și să se definească termenii și condițiile reînnoirii sale.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În India, legislația autorizează acordarea de licențe pentru o durată de cinci ani.⁸¹ Aceste licențe pot fi reînnoite la cerere de către autoritatea de control.⁸² Legea enumeră, de asemenea, motivele care-i permit autorității de control să anuleze sau să suspende o licență⁸³ și prevede dreptul de a fi ascultat în caz de opoziție și de a face apel la deciziile autorității de control.⁸⁴
- În Peru, legislația obligă persoanele fizice care asigură sau oferă servicii de securitate privată să obțină o licență de exploatare eliberată de autoritatea competentă; această licență nu este transferabilă și este valabilă timp de cinci ani de la data emiterii. Autorizarea de exploatare poate fi reînnoită pentru aceeași durată.⁸⁵
- În Sri Lanka, autoritatea competentă poate refuza sau revoca o autorizație în cazul în care firma a încălcat una dintre dispozițiile legale sau și-a desfășurat activitățile «într-o manieră ce prejudiciază securitatea personală sau a bunurilor indivizilor care au recurs la serviciile furnizate de companie».⁸⁶

PROVOCAREA 4.4 Absența unui registru centralizat cuprinzător conținând informațiile referitoare la CMSP și la personalul acestora poate aduce atingere transparenței sectorului și reduce eficacitatea supravegherii și monitorizării sale.

Accesul la informații fiabile, transparente și exhaustive este o condiție necesară în vederea unei evaluări și supravegheri adecvate a CMSP. Înființarea unei baze de date sau a unui registru centralizat – conținând și stocând toate informațiile culese de către autoritate în legătură cu CMSP care au obținut o licență de exploatare – joacă un rol esențial pentru asigurarea unei supravegheri eficiente și poate constitui un instrument de monitorizare simplu și efice.

Acest tip de registru nu trebuie să conțină doar informațiile de bază referitoare la companie (cum ar fi datele de natură financiară, gestionarea companiei, autorizațiile emise) ci ar trebui să includă de asemenea informații privind personalul CMSP (pregătire, permis de arme de foc, antecedente). Publicarea sau accesul parțial al publicului la un asemenea registru poate contribui la ameliorarea transparenței și controlului sectorului din partea populației.

RECOMANDĂRI

- Instituirea obligativității înregistrării CMSP și a personalului acestora.
- Păstrarea unui registru național conținând informațiile pertinente și actualizate privind CMSP care operează în țară sau care își exportă serviciile. Aceste informații trebuie să includă la minimum:
 - ◆ Toate CMSP care beneficiază de o autorizație sau de o licență;
 - ◆ Informații referitoare la antecedente, la instruire și la permisul de armă de foc al șefilor și personalului CMSP;
 - ◆ Durata și dispozițiile contractelor;
 - ◆ Echipamentul înregistrat, inclusiv armele de foc, munițiile și vehiculele.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Peru, CSP sunt obligate să se înregistreze în Registrul național al gestionării de date (RENEGI), iar legislația prevede de asemenea ca RENEGI să țină un registru ce conține sancțiunile. Sancțiunile luate în decursul ultimilor patru ani sunt făcute publice.⁸⁷
- În India, agențiile de securitate privată trebuie să țină un registru ce cuprinde informațiile referitoare la gestiunea, personalul și clienții acestora. Registrul trebuie pus la dispoziția autorității de control.⁸⁸
- În Sri Lanka, orice companie de securitate privată trebuie să se înregistreze înainte de a putea obține o licență de exploatare⁸⁹; Autoritatea competentă mai trebuie, în plus, să țină la zi un registru cu toate persoanele înscrise în virtutea acestei Legi.⁹⁰
- În Mexic, autoritatea competentă trebuie să țină un registru național conținând informațiile necesare în vederea «supravegherii, controlului, monitorizării și evaluării prestatarilor de securitate privată, a personalului, armelor și echipamentului acestora».⁹¹
- În Gambia, CMSP sunt reglementate de un organ din componența Ministerului de Interne, anume *Licensing Authority for Private Security Guard Companies*. Potrivit legii, această autoritate trebuie să înființeze și să țină un registru al tuturor companiilor ce beneficiază de o licență de exploatare și al personalului care a primit aprobare.⁹²
- În Asia, unele țări, printre care Pakistan, Filipine și Sri Lanka, au adoptat o legislație care prevede crearea unui registru al companiilor de securitate. În Sri Lanka de exemplu, legea privind firmele de securitate privată prevede ca autoritatea competentă trebuie să țină un registru al tuturor persoanelor înregistrate în virtutea acestei legi.⁹³
- În Camerun, autoritatea competentă trebuie să țină un registru național al tuturor companiilor de securitate privată.⁹⁴

STUDIU DE CAZ ÎNTR-O ȚARĂ: «lista albă a agenților de securitate privată» în Ecuador

În Ecuador, CMSP trebuie să fie înregistrate într-un registru specific al Registrului comerțului ca entități legal constituite. În plus, prealabil acordării unei autorizații de exploatare, firmele trebuie să se înscrie în niște registre speciale gestionate de către comandamentul comun al forțelor armate și cartierul general al poliției naționale.

Mai mult, o altă bază de date publică a fost creată în cadrul Ministerului de Interne. Această bază de date conține o listă a agenților care lucrează pentru CSP, nu sunt cunoscuți în evidența cazierului judiciar și au acceptat să coopereze la cerere cu poliția națională. Acest document este intitulat «lista albă a agenților de securitate privată». Această listă conține numele a 10 344 agenți din cei aproximativ 60 000 care operează în toată țara. Pentru a fi inclus în această listă, acești agenți trebuie să fi urmărit o pregătire de acreditare realizată de către Ministerul de Interne. Această pregătire include o componentă teoretică, care este orientată în special către drepturile omului, și o dimensiune practică ce abordează mănuierea armelor de foc. După ce au efectuat această instruire (care durează 120 de ore), toți agenții primesc o acreditare de la Ministerul de Interne (se eliberează inclusiv un certificat de pregătire și o carte de identitate).

Verificarea antecedentelor, selecția și angajarea CMSP

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Acest capitol abordează o serie de provocări cu care se confruntă parlamentarii și legislatorii pentru a reglementa situațiile în care statul a recurs la serviciile unei companii de securitate privată (statul contractant). Această secțiune își propune în special să sprijine legislatorii să ia în considerare următoarele elemente la redactarea unei legislații referitoare la CMSP:

- Criteriile în materie de verificare a antecedentelor și de selecție;
- Reglementarea subcontractării;
- Condițiile referitoare la încheierea contractelor și la sancțiuni în caz de nerespectare a lor.

PROVOCAREA 5.1 Când statele angajează CMSP pentru servicii specifice, lipsesc adesea procedurile sistematice în vederea verificării antecedentelor, selecției și încheierii contractelor. Atunci când astfel de proceduri există, normele și criteriile nu sunt întotdeauna adecvate.

Atunci când apelează la serviciile unei CMSP, numeroase state utilizează aceleași criterii de procurare precum cele adoptate oricărei alte întreprinderi. Aceste criterii sunt în general bazate pe competitivitate în termeni de costuri și de capacitățile tehnice oferite de prestatar. Însă, dată fiind natura serviciilor asigurate de CMSP, în particular de către firmele ale căror activități pot să implice folosirea forței, este esențial să se instaureze criterii adecvate în materie de selecție, de verificare a antecedentelor, de pregătire și de încheiere a contractelor cu CMSP. Dacă acestea sunt bine concepute și bine reglementate, procedurile de verificare a antecedentelor, de pregătire, de selecție și de încheiere a contractelor cu CMSP pot constitui un mijloc eficace de a veghea ca aceste companii să respecte normele și valorile DIH și dreptul referitor la drepturile omului. Mai mult, procedurile de verificare a antecedentelor personalului, a pregătirii, selecției și încheierii contractelor au de asemenea un rol important, dat fiind că statul își păstrează, în orice circumstanțe, responsabilitatea în virtutea dreptului internațional și poate fi tras la răspundere pentru actele comise de subcontractanții sai (a se vedea Provocarea 2.2).

Atunci când un sistem de autorizații/licențe eficace și fiabil este stabilit (potrivit recomandărilor din capitolul 4), procedura de verificare a antecedentelor unei CMSP poate consta în a verifica dacă firma satisface criteriile enunțate de aceste dispozitii. Pentru statele care nu dispun de un asemenea sistem de autorizare, procedura de verificare a antecedentelor CMSP poate fi efectuată printr-un mecanism de monitorizare independent precum ICoCA. Aceasta permite să se vegheze dacă firmele subcontractate respectă normele internaționale, în particular cele care decurg din DIH și din dreptul referitor la drepturile omului, precum și exigențele unei pregătiri corespunzătoare a personalului și a utilizării adecvate a armelor de foc și a altor arme.

RECOMANDĂRI

- ➔ Identificarea nevoilor și analiza riscurilor legate de prestațiile solicitate (precum necesitatea de a purta arme sau de a dispune de cunoștințe sau de o anumită pregătire), înainte de a angaja o CMSP.
- ➔ Adoptarea unei proceduri de verificare a antecedentelor CMSP în mod specific și sistematic în cadrul procedurilor de selecție și de încheiere a contractelor.
- ➔ Criteriile și normele referitoare la verificarea antecedentelor efectuate în cadrul procedurilor de selecție și de încheiere a contractelor cu CMSP trebuie să reflecte exigențele ce condiționează acordarea unei licențe de exploatare. La minimum, această procedură ar trebui să includă exigențe având în vedere următoarele elemente:
 - ◆ Antecedentele companiei, ale șefilor și personalului său;
 - ◆ Date referitoare la personal și la bunurile firmei;
 - ◆ Pregătirea solicitată – în special în materie de DIH și de drepturile omului;
 - ◆ Informații referitoare la viabilitatea financiară/economică;
 - ◆ Documente ce atestă legalitatea achiziției și a utilizării echipamentului – inclusiv armele de foc și alte arme;
 - ◆ Obligația pentru companii de a elabora politici interne care respectă normele internaționale;
 - ◆ Obligația de a garanta condiții de muncă sigure și un mediu de lucru sănătos pentru personal (a se vedea, de exemplu, articolul 64 din ICoC).
- ➔ Legislația poate de asemenea să fie însoțită de un contract tip, care să poată servi drept model pentru încheierea de contracte cu CMSP. Acest model de contract ar trebui să conțină clauze care să impună respectul normelor pertinente ale DIH și ale dreptului referitor la drepturile omului, reflectând criteriile de bază cerute de lege pentru acordarea unei autorizații/licențe.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- Guvernul Marii Britanii a adoptat o politică solidă cu privire la achiziții în domeniul CSP. Fiecare companie trebuie să completeze un chestionar de pre-calificare; criteriile de selecție includ pregătirea profesională a personalului; în plus, toate contractele trebuie să includă clauze ce prevăd rezilierea contractului în caz de încălcări ale drepturilor omului.⁹⁵
- Înainte de orice decizie de angajare a unei companii, legislația elvețiană obligă autoritatea competentă să se asigure că firma în cauză întrunește o listă de criterii în următoarele domenii:
 - » Recrutare, formare și supraveghere a personalului;
 - » Reputația companiei atestată nu numai prin adeziunea sa formală la ICoCA ci și prin experiența în teren, referințe sau prin afilierea la o altă asociație profesională;
 - » Solvabilitatea companiei;
 - » Mecanisme de control intern adecvate, incluzând măsuri disciplinare în caz de neîndeplinire a sarcinilor;
 - » Autorizația de a exersa activități conform legislației aplicabile;
 - » Asigurare de responsabilitate civilă corespunzătoare.⁹⁶
- Departamentul federal elvețian al afacerilor externe furnizează de asemenea un model de contract pentru angajarea CMSP ce operează în străinătate.⁹⁷
- În Peru, legislația obligă orice persoană fizică sau juridică ce face apel la servicii de securitate privată să verifice în registrul național dacă firma deține o autorizație de exploatare valabilă. Entitățile care angajează CMSP ce nu posedă această autorizație riscă sancțiuni. Mai mult, responsabilitatea lor este direct angajată dacă acțiunile CMSP sub-contractate se soldează cu vreo încălcare a drepturilor vreunei terțe părți.⁹⁸

PROVOCAREA 5.2 Subcontractarea de către o CMSP a unora dintre activitățile sale poate diminua capacitatea de supraveghere efectivă a Statului.

Subcontractarea este o practică curentă în toate sectoarele economice, care se aplică de asemenea și în sectorul CMSP. Când o CMSP sub-tratează unele dintre activitățile sale, relația între partea contractantă inițială (adică statul) și entitatea care operează în realitate pe teren (subcontractantul) devine mai puțin directă și poate compromite eficacitatea supravegherii statului. Acest fapt este deosebit de problematic în caz de sub-contractare a serviciilor militare sau de securitate. Pentru a evita să-și piardă capacitatea de supraveghere și de monitorizare a activităților CMSP, inclusiv cele ale sub-contractanților, este esențial ca statul să definească exigențele și condițiile în materie de sub-contractare.

RECOMANDĂRI

- Definirea activităților care pot sau nu pot fi subcontractate.
- Definirea condițiilor în care anumite servicii pot fi subcontractate. La minimum, statul ar trebui să fie informat cu privire la subcontractare iar aceasta ar trebui de asemenea să fie supusă unei autorizări/licențe etatice.
- Să se precizeze că respectarea termenilor contractului rămâne responsabilitatea companiei principale, independent de o eventuală subcontractare a prestațiilor sale.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- Legislația elvețiană prevede ca, atunci când o CMSP subcontractează prestația unui serviciu de securitate, aceasta trebuie să vegheze că subcontractarea funcționează conform legii.⁹⁹ Când statul angajează o firmă pentru a asigura sarcini de protecție, subcontractarea serviciilor sale este condiționată de acordul scris prealabil al autorității contractante.¹⁰⁰

PROVOCAREA 5.3 Clauzele cuprinzătoare care impun respectarea normelor DIH și a dreptului referitor la drepturile omului lipsesc deseori din contracte.

Recurgerea crescândă la CMSP ridică provocări pentru cadrele juridice naționale și internaționale tradiționale și generează ambiguitate privind aplicabilitatea anumitor obligații de drept public întreprinderilor private. Documentul de la Montreux a fost elaborat cu scopuri precise de a clarifica obligațiile etatice în virtutea dreptului internațional, încurajând statele să umple lacunele reglementare în legislațiile lor naționale. Totuși, când se dovedește insuficientă adoptarea unei noi legislații, lacunele reglementare pot fi compensate prin contracte.¹⁰¹ Acestea din urmă constituie un instrument eficace pentru a întări normele pe care statele doresc să le impună acestor firme. În acest scop, este important ca acele contracte încheiate cu CMSP să includă clauze exhaustive care impun respectul normelor DIH și al dreptului referitor la drepturile omului.

RECOMANDĂRI

- La redactarea unui contract, să se includă o clauză ce impune respectarea DIH și a dreptului referitor la drepturile omului.
- Să se precizeze în contract obligația de a respecta criteriile și normele impuse în procedurile de verificare a antecedentelor și pentru acordarea de autorizații/licențe (a se vedea Provocarea 2.3).

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Statele Unite, *Federal Acquisition Regulations* cere includerea unei clauze contractuale ce interzice folosirea copiilor la muncă. Aceste reglementări recomandă că aceasta clauză dispune ca: «Pentru aplicarea legilor ce interzic fabricarea sau importul de produse extrase, produse sau fabricate prin munca forțată sau în servitudine a copiilor, agenții statului sunt abilitați să efectueze anchete pentru a determina dacă munca forțată sau în servitudine a copiilor a fost utilizată pentru a extrage, produce sau fabrica produse furnizate în virtutea prezentului contract».¹⁰²
- Legislația elvețiană referitoare la CMSP precizează că: «Contractul încheiat cu compania prevede în special că aceasta din urmă este datoră să:
 - » Furnizeze informații privind executarea contractului la cererea autorității contractante;
 - » Comunice autorității contractante identitatea personalului angajat;
 - » Stabilească un raport de activități în intenția autorității contractante;
 - » Înlocuiască imediat personalul care nu dispune de cunoștințele necesare sau care împiedică execuția contractului;
 - » Comunice imediat autorității contractante orice circumstanță susceptibilă să împiedice executarea contractului;
 - » Comunice imediat autorității contractante cazurile în care personalul a făcut uz de constrângere sau de măsuri polițienești sau a acționat într-o situație de legitimă apărare ori în stare de necesitate;
 - » Comunice imediat autorității contractante când exigențele privind compania sau pregătirea nu mai sunt respectate;
 - » Obținerea acordului scris al autorității contractante în prealabil oricărei subcontractări a unei sarcini în materie de protecție».¹⁰³

PROVOCAREA 5.4 Contractele nu prevăd întotdeauna sancțiuni în caz de neîndeplinire a prevederilor contractuale. Când astfel de clauze sunt incluse, sancțiunile pot fi definite într-o manieră imprecisă sau aplicate în mod necorespunzător.

După cum a fost anterior menționat, contractele pot fi un instrument eficient pentru a impune CMSP să respecte DIH și DIDH. Obligațiile contractuale pot fi utilizate pentru a completa lacunele în materie de responsabilitate. Totuși, cadrele legislative, ca și contractele, omit adesea să prevadă sancțiuni adecvate în caz de neîndeplinire a prevederilor contractuale. Chiar și atunci când contractul prevede sancțiuni, statul ar trebui să înființeze mecanismele de punere în aplicare adecvate, inclusiv în materie de monitorizare și de supraveghere. Pentru a fi eficiente, aceste mecanisme trebuie să se poată sprijini pe un personal în număr suficient și dispunând de o pregătire corespunzătoare pentru a supraveghea executarea contractelor.

RECOMANDĂRI

- Să se prevadă sancțiuni atât în legislație cât și în contract în caz de neîndeplinire a prevederilor contractuale. Un sistem de sancțiuni progresive poate fi elaborat pentru a răspunde încălcărilor mai puțin grave.
- Să se prevadă mecanisme potrivite pentru aplicarea sancțiunilor, inclusiv cu ajutorul unei monitorizări și supravegheri regulate.
- Să se facă în așa fel încât organele însărcinate să controleze CMSP să dispună de personal în număr suficient și dispunând de o pregătire adecvată. Această responsabilitate poate să revină autorității competente (a se vedea capitolul 3).

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Peru, autoritățile au adoptat un nou decret care reglementează serviciile de securitate privată. Acest decret prevede ca oricine angajează o CMSP care nu beneficiază de o licență de exploatare va fi răspunzător de orice încălcare a drepturilor vreunui terț care ar rezulta din serviciile furnizate în cadrul acestui contract.¹⁰⁴
- În Elveția, contractele între o CMSP și guvernul federal trebuie să includă o dispoziție ce prevede sancțiunile contractuale în caz de neexecutare a contractului.¹⁰⁵ Mai mult, autoritatea contractantă trebuie să remită responsabilului de securitate din departamentul său și din Departamentul federal elvețian al afacerilor externe o copie a contractului încheiat cu compania și trebuie să le informeze, dacă este cazul, în legătură cu eventuale probleme ce decurg din executarea contractului.¹⁰⁶

Obligațiile CMSP și ale personalului acestora

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Acest capitol este destinat pentru a sprijini parlamentarii și legislatorii să înscrie în legislație norme minime referitoare la obligația CMSP și a personalului lor de a se abține de la orice comportament nepotrivit sau care ar provoca prejudicii. Aceasta secțiune abordează în special următoarele trei aspecte:

- Pregătirea personalului CMSP;
- Echipamentul CMSP, inclusiv armele de foc și alte arme;
- Obligațiile CMSP față de personalul lor.

PROVOCAREA 6.1 Șefii și personalul CMSP nu beneficiază întotdeauna de pregătirea și de cunoștințele necesare în ceea ce privește practica DIH și a drepturilor omului.

PROVOCAREA 6.2 Șefii și personalul CMSP nu au întotdeauna cunoștințele necesare referitoare la cultură, tradițiile și valorile comunităților locale în cadrul cărora operează.

Datorită complexității crescânde a rolurilor și a sarcinilor încredințate CMSP, unele activități desfășurate de către personalul acestora riscă să încalce DIH și să conducă la violări ale drepturilor omului. De exemplu, riscul de atingere a drepturilor omului crește atunci când CMSP sunt angajate sau folosite ca subcontractanți pentru a asigura sarcini precum interogatorii sau servicii de securitate, implicând folosirea forței. Gama de prestații furnizate de CMSP este foarte vastă și fiecare tip de activitate – cum ar fi, de exemplu, transferul de bani lichizi, protecția la evenimente sportive sau protecția personală a lucrătorilor din domeniul umanitar într-o situație de conflict armat sau în caz de catastrofă – solicită o anumită pregătire și cunoștințe specifice. Lipsa de pregătire generală privind cunoștințele și competențele elementare de care trebuie să dispună șefii și personalul CMSP și absența pregătirii specifice pentru fiecare tip de activitate și fiecare context operațional pot conduce la un comportament iresponsabil susceptibil să determine atingeri aduse drepturile omului și violări ale DIH.

Data fiind importanța asigurării de manieră eficientă a pregătirii cadrelor de conducere și a personalului CMSP, este recomandat ca modalitățile de instruire a personalului serviciilor de securitate privată să fie definite și controlate de o autoritate competentă responsabilă să determine nevoile de pregătire specifice. Pregătirea trebuie să fie efectuată într-un mod sistematic și coordonată la nivel național pentru a se asigura o instruire adecvată și pertinentă ansamblului de personal al CMSP. Pregătirea trebuie să fie totodată adaptată contextului specific în care operează CMSP. În unele situații, lipsa de cunoștințe privind culturile, tradițiile și valorile comunităților locale în care compania își desfășoară activitatea pot să conducă la comportamente nepotrivite, mărin astfel riscul de conflict și de atingeri la drepturile omului și de violări ale DIH de către personalul CMSP.

RECOMANDĂRI

- Să se aibă grijă ca legislația să includă obligația de a asigura o instruire privind drepturile omului și DIH specific adaptată pentru cadrele de conducere și personalul CMSP, ca o condiție prealabilă acordării unei autorizații de exploatare.
- Să se desemneze o entitate națională să conceapă și să controleze programul de pregătire obligatorie pentru cadrele de conducere și pentru personalul CMSP.
- Să se aibă în atenție ca legislația să consacre obligația de a efectua în mod regulat pregătirea continuă a personalului.
- Să se definească instruirea complementară obligatorie care trebuie să fie desfășurată pentru unele activități specifice efectuate de către CMSP, în particular cele care au loc în împrejurări complexe și în medii culturale diferite. Aceasta poate să includă o pregătire ce vizează sensibilitatea culturală sau chestiunile de gen.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Filipine, orice persoană care dorește să exerseze o activitate în domeniul securității private trebuie să solicite o licență de exploatare. Legea definește criteriile de acordare a licenței, în special în ceea ce privește educația și pregătirea; legea stabilește o distincție între diferitele tipuri de profesii, precum agenții de securitate privată, consultanții în securitate și detectivii privați.¹⁰⁷
- În Mexic, legislația conține o listă exhaustivă și detaliată a obligațiilor ce revin prestatarilor de servicii de securitate privată.¹⁰⁸ Printre alte obligații, acești prestatori trebuie să furnizeze servicii de securitate privată conform modalităților și condițiilor enunțate în autorizația de exploatare care le-a fost acordată și nici un serviciu nu trebuie prestat fără autorizare. Mai mult, Mexic interzice prestatarilor de securitate privată să comită sau să permită actele de tortură și alte tratamente de cruzime, inumane sau degradante.¹⁰⁹
- În Mexic, legislația prevede de asemenea obligații care revin direct personalului CMSP, care au datoria de a respecta termenii și condițiile de autorizare de exploatare a companiei; această obligație se adresează în particular personalului care poartă arme.¹¹⁰
- În Ungaria, Ministerul de interne este responsabil de organizarea și pregătirea personalului CMSP.¹¹¹
- În Burkina Faso, centrele de pregătire a serviciilor de securitate privată, inclusiv programele lor de pregătire și instructorii, trebuie să fie agreeți de ministerul responsabil de securitate.¹¹²
- Potrivit legislației elvețiene, statele ca părți contractante au obligația de a veghea ca personalul CMSP să primească «o pregătire adecvată în conexiune cu sarcina de executat în materie de protecție precum și cu dreptul internațional și național aplicabil». Legea precizează, de asemenea, că pregătirea trebuie să abordeze următoarele elemente:
 - » Respectarea drepturilor fundamentale, a protecției personalității și a dreptului de procedură;
 - » Folosirea forței fizice și a armelor într-o situație de legitimă apărare sau în stare de necesitate;
 - » Comportamentul de adoptat față de persoanele care opun rezistență sau au un comportament violent;
 - » Măsurile de acordare a primului ajutor;
 - » Evaluarea atingerilor la starea de sănătate rezultate din folosirea forței;
 - » Lupta contra corupției.¹¹³

STUDIU DE CAZ ÎNTR-O ȚARĂ: programe de pregătire obligatorie pentru personalul CSP din Peru

În Peru, CSP trebuie să se asigure că personalul lor beneficiază de o pregătire conformă dispozițiilor legale; legea¹¹⁴ abilitază SUCAMEC să conceapă un program de pregătire obligatorie ce prevede concomitent o instruire de baza și perfecționarea personalului CSP.¹¹⁵ Acest program de pregătire a fost stabilit printr-o directivă detaliată privind «formarea de baza și perfecționarea agenților de securitate privată» și vizează să amelioreze calitatea serviciilor de securitate privată. Directiva obligă personalul CSP să atingă un nivel ridicat de instruire în scopul de a garanta respectarea reglementărilor naționale și internaționale.¹¹⁶

Ansamblul personalului unei CSP trebuie să obțină o carte de identitate, eliberată de SUCAMEC; obținerea acestei cărți este condiționată în special de efectuarea programului de pregătire cu o notă minimă. Programul de pregătire cuprinde următoarele module:

- Constituția și drepturile omului;
- Legislația și securitatea privată;
- Chestiuni de natură etică și securitate privată;
- Norme și proceduri de securitate;
- Dispozitivele de control și de securitate de urgență;
- Serviciu la clientelă și identificarea persoanelor;
- Cunoașterea și manipularea armelor de foc;
- Redactarea și pregătirea documentelor;
- Acordarea primului ajutor;
- Cunoașterea sistemelor de alarmă și de comunicație;
- Auto-apărare.¹¹⁷

PROVOCAREA 6.3 CMSP nu dispun întotdeauna de un echipament adecvat sau pot fi în posesia unor arme de foc sau a altor arme necorespunzătoare.

PROVOCAREA 6.4 Personalul CMSP nu dispune întotdeauna de pregătirea adecvată pentru utilizarea potrivită și în siguranță a armelor de foc și a altor arme pe care este autorizat să-l poarte în exercițiul funcțiunii sale.

PROVOCAREA 6.5 CMSP nu dobândesc întotdeauna armele de foc și a alte arme în mod corespunzător sau nu au întotdeauna capacitatea de a le stoca în condiții ce respectă normele de securitate pertinente.

Pentru evitarea abuzurilor, este esențial ca statele să adopte o legislație corespunzătoare cu scopul de a controla utilizarea echipamentului, a armelor de foc și a altor arme de către CMSP. Este important să se țină cont de necesitatea de a face distincția între funcțiunile CMSP și cele ale poliției și ale forțelor armate (a se vedea Provocarea 2.2), date fiind potențialele violări care pot apărea ca urmare a utilizării nepotrivite de către CMSP a echipamentului, armelor de foc sau a altor arme. Odată ce statul a stabilit echipamentul, armele de foc și alte arme care sunt autorizate pentru fiecare tip de serviciu furnizat de CMSP, personalul acestor companii trebuie să urmeze o pregătire adecvată referitor la utilizarea echipamentului.

În plus, în special când personalul CMSP este autorizat să poarte arme de foc și alte arme, este important ca achiziția, stocarea și utilizarea acestui echipament să fie reglementate în mod corespunzător. Înregistrarea armelor trebuie să facă obiectul unui control pentru a lupta contra comerțului ilicit de arme. De exemplu, în anumite state, numărul în creștere de CMSP a condus la o creștere a numărului de arme aflate în circulație, iar aceste arme au fost ulterior utilizate pentru comiterea unor acte infracționale sau au fost cedate unor delincvenți.¹¹⁸

RECOMANDĂRI

- Să se definească în mod precis echipamentul, armele de foc și alte arme (dupa caz), pe care CMSP sunt autorizate să le utilizeze.
- Să se definească reguli clare privind folosirea forței, a armelor de foc și a altor arme.
- Să se definească criteriile minime în materie de formare a personalului CMSP care este autorizat să poarte arme de foc și alte arme în exercițiul funcțiunii sale. Această pregătire obligatorie trebuie să fie direcționată la minimum asupra următoarelor elemente:
 - ◆ Utilizarea tehnică a echipamentului, a armelor de foc și a altor arme;
 - ◆ Situațiile în care utilizarea armelor de foc și a altor arme este autorizată;
 - ◆ Pregătirea pentru gestionarea armelor specifice.
- Companiile să fie obligate să obțină licențe și permise specifice pentru utilizarea armelor de foc și a altor arme.
- Fiecare CMSP să aibă obligația să țină un registru conținând toate armele de foc și alte arme, precum și statutul acestora (inclusiv modul lor de achiziție, de stocare și de transfer).
- Personalul CMSP să fie obligat să stocheze armele de foc și alte arme atunci când nu sunt folosite.
- Să se definească criterii clare pentru achiziția armelor de foc și a altor arme și să fie interzise achiziția, posesia și traficul ilegal de arme de foc și de muniții.
- CMSP să aibă obligația de a semnala autorității naționale orice incident legat de utilizarea armelor.
- Chiar dacă sunt destinate prestatarilor de securitate publică, principiile de baza privind recurgerea la forță și utilizarea armelor de foc de către cei responsabili de aplicarea legii¹¹⁹ pot să furnizeze linii directe privind modalitățile de gestionare a armelor care pot fi utile și CMSP.¹²⁰

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- China a adoptat o legislație specifică și detaliată care limitează utilizarea armelor de foc de către angajații companiilor de securitate privată și definește regulile de angajament.¹²¹
- În Panama, legislația obligă firmele de securitate privată să distribuie fiecărui agent o armă de foc specifică. Aceasta permite menținerea unui control al armelor, fiecare agent/gardian primind o anumită armă de foc.¹²²
- În Peru, legislația prevede că firmele de securitate privată să elaboreze un program de pregătire de bază care abordează anumite domenii de specializare. Această instruire trebuie să fie concepută astfel încât să transmită cunoștințele și competențele necesare personalului care desfășoară activități legate de prestarea de servicii de securitate privată de diferite tipuri. Mai mult, toate armele de foc, ca și munițiile și echipamentele conexe la dispoziția prestatarilor de securitate privată trebuie stocate în locuri sigure, în conformitate cu prevederile legislative.¹²³
- În Salvador, companiile de securitate privată sunt obligate să predea ansamblul armelor, munițiilor și echipamentelor de securitate în caz de grevă sau de întrerupere a activității.¹²⁴ Asemenea restricții pot constitui bune practici în funcție de situație și de contextul fiecărei țări deoarece ele pot să diminueze riscul unei utilizări necorespunzătoare a armelor în situații instabile sau volatile.¹²⁵
- Camerun dispune de o reglementare similară: armele sunt confiscate automat în caz de retragere a autorizației de exploatare a unei companii de securitate privată, iar CMSP sunt obligate să-și depună echipamentul (inclusiv armele) la autoritatea competentă regională în caz de încetare temporară a activității.¹²⁶

PROVOCAREA 6.6 Dacă o CMSP nu garantează condiții de muncă sigure și adecvate, aceasta va avea un impact negativ asupra performanțelor angajaților/personalului sau.

PROVOCAREA 6.7 CMSP nu adoptă întotdeauna politici interne care reflectă angajamentul companiei față de respectul normelor naționale, de DIH și de drepturile omului.

Condițiile de muncă ale personalului CMSP au o importanță particulară în măsura în care aceste companii sunt susceptibile să opereze în condiții care pot să fie dificile, atât din punct de vedere fizic, cât și psihologic. Într-adevăr, acest personal poate fi contrâns, de exemplu, să lucreze ore întregi în împrejurări complexe sau situații de urgență. În astfel de contexte, este deosebit de important ca firma să asigure cele mai bune condiții de muncă posibile, inclusiv prin prevederea unor măsuri de securitate, un timp de odihnă suficient și echipament corespunzător. Un agent înarmat care lucrează ore întregi și se află într-un mediu volatil este mai susceptibil să comită o greșală în cazul în care nu beneficiază de suficient timp de odihnă.

Mai mult, companiile trebuie să elaboreze și să aplice politici interne care să le reflecte în mod precis angajamentul de a respecta legislația și normele naționale, politicile de muncă precum și DIH și drepturile omului. Politicile interne reflectă cultură și intențiile companiei și demonstrează angajamentul de a amplifica un comportament etic în acest sector. Acest fapt este deosebit de important în cazurile în care companiile operează în medii complexe.

RECOMANDĂRI

- Să se vegheze ca CMSP să respecte legislația și normele naționale generale (de exemplu cele referitoare la dreptul muncii, dreptul la imigrație, dreptul fiscal, etc.), precum și normele DIH și ale DIDH așa cum sunt prevăzute în dreptul național aplicabil.
- Să se vegheze ca CMSP să asigure condiții de muncă adecvate (în termeni, de exemplu, de ore de muncă, de remunerație și de zile libere).
- Să se vegheze ca legislația să precizeze clar că procedurile statului referitoare la selecția și încheierea de contracte cu CMSP acordă prioritate companiilor care au adoptat politici interne care le reflectă angajamentul față de normele naționale, DIH și dreptul referitor la drepturile omului.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Filipine, legislația definește criteriile minimale privind condițiile de muncă ale agenților de securitate privată, în special în termeni de remunerație și de acoperire a asigurării obligatorii.¹²⁷

Responsabilitate și remedii eficiente pentru victime

CE CONȚINE ACEST CAPITOL?

Prezentul capitol își propune să sprijine parlamentarii și legislatorii să stabilească o responsabilitate eficientă a CMSP. Pentru a fi eficace, aceste dispoziții trebuie să aibă în vedere în special următoarele chestiuni:

- Sancțiuni în caz de infracțiuni la reglementările privind responsabilitatea companiei;
- Lacune în materie de responsabilitate rezultate din caracterul transnațional al CMSP și al activităților lor;
- Mijloace de recurs pentru victime.

PROVOCAREA 7.1 În medii complexe sau în situații de guvernanță slabă, CMSP nu sunt întotdeauna trase la răspundere pentru încălcările dreptului național. Sancțiuni în caz de violare a dreptului internațional pot să nu existe sau să nu fie aplicate.

PROVOCAREA 7.2 Responsabilitatea penală și non penală a companiilor nu este întotdeauna prevăzută.

După cum a fost anterior menționat, inițiativele statale vizând elaborarea și punerea în aplicare a unei legislații reprezintă prima etapă pentru a stabili norme și principii aplicabile activităților CMSP, iar monitorizarea eficace a acestora permite monitorizarea respectării legislației. Stabilirea de sancțiuni pentru a întări responsabilitatea CMSP reprezintă ultima etapă a procesului. CMSP trebuie să respecte nu doar o legislație specifică aplicabilă sectoarelor lor de activitate ci și, de manieră generală, legile și normele naționale aplicabile. Dată fiind sensibilitatea activităților acestui sector, este deosebit de important să fie angajată responsabilitatea CMSP conform legilor și normelor naționale.

S-a constatat că în ciuda multiplelor eforturi pentru adoptarea unei legislații specifice aplicabile sectorului CMSP, aceste inițiative nu sunt întotdeauna eficiente în practică.¹²⁸ Aceasta se explică deseori prin caracterul ineficient al aplicării acestor dispoziții mai degrabă decât prin existența unor lacune în cadrul legislativ.¹²⁹

Sancțiunile penale și civile se aplică în general persoanelor fizice; normele referitoare la responsabilitatea companiilor extind aplicarea sancțiunilor și la persoanele juridice (adică la firme). Totuși, regulile referitoare la responsabilitatea companiilor pentru acțiuni comise de către acestea și/sau de personalul lor și regulile privind responsabilitatea penală a firmelor pentru infracțiunile comise de CMSP și/sau de personalul lor nu sunt întotdeauna clar definite sau pot avea deseori lacune. Această lipsă de claritate sau aceste lacune în materie de responsabilitate pot permite CMSP și/sau personalului acestora să se sustragă de la punerea în cauză a responsabilității lor în caz de infracțiuni și de comportamente necorespunzătoare.

Absența sancțiunilor eficace și sistematice în caz de încălcare a unei autorizații/licențe reduce probabilitatea că firmele să se conformeze legilor și normelor, ceea ce diminuează efectul disuasiv în legătură cu încălcările și comportamentele greșite viitoare. Este deci necesar să se prevadă sancțiuni penale și civile specifice în caz de încălcare a legii și să se stabilească mecanisme solide de aplicare a sancțiunilor.

RECOMANDĂRI

- Să se definească sancțiuni corespunzătoare în caz de încălcare a dreptului național și internațional.
- Să se vegheze ca CMSP să respecte legile și normele naționale și internaționale aplicabile, în special în materie de dreptul muncii, de dreptul la imigrație și la dreptul fiscal.
- Să se stabilească un mecanism de aplicare abilitat cu suficientă putere să prevadă sancțiuni eficiente și sistematice. Această dispoziție trebuie să fie strâns legată de înființarea unui mecanism de monitorizare eficace, după cum a fost menționat în Provocarea 3.1 și în provocările prezentate în capitolul 4 și poate fi atașată regimurilor de sancțiuni în vigoare aplicabile firmelor și indivizilor în materie de responsabilitate penală și civilă.
- În funcție de caz, să se clarifice sau să se elaboreze noi reguli referitoare la responsabilitatea civilă și penală a companiilor.
- Să se elaboreze dispoziții care să definească în mod clar și cuprinzător responsabilitatea CMSP și a personalului acestora în caz de comportament greșit.
- CMSP să fie obligate să încheie o asigurare de responsabilitate civilă care să acopere riscurile legate de activitățile companiei.
- Să se înființeze un sistem de recurs echitabil care să permită companiei să fie în măsură să se facă ascultată sau să poată contesta încălcările presupuse și sancțiunile impuse.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Sri Lanka ¹³⁰ și în Malaezia,¹³¹ legislația referitoare la companiile de securitate privată tratează responsabilitatea în caz de infracțiuni comise de o firmă atribuindu-i responsabilitatea actelor directorului companiei. Malaezia a instaurat, de asemenea, o «sanctiune generală» în caz de infracțiune la dispozițiile legislației referitoare la companiile de securitate privată.¹³²
- În China, legislația privind companiile de securitate privată definește sancțiuni detaliate în caz de infracțiuni; aceasta prevede că responsabilitatea administrativă sau penală a unui agent de securitate privată poate fi angajată, după caz; legea prevede, în plus, că utilizarea armelor de foc de către un agent de securitate privată cu încălcarea dispoziției legale respective este pasibilă de o sancțiune în sensul Regulamentului privind utilizarea armelor de foc de către agenți și escorte cu normă întreagă.¹³³
- În Singapore, companiile sunt obligate să informeze autoritatea competentă să acorde licențele de exploatare cu privire la toate recrutările și toate încetările de activitate ale agenților de securitate care beneficiază de o licență de funcționare, neraportarea constituind infracțiune.¹³⁴
- În Guatemala, prestarea de servicii de securitate privată fără autorizare este considerată infracțiune; acest act este pasibil de o pedeapsă cu închisoarea de la 6 la 12 ani și cu o amendă. Faptul de a angaja cu bună știință o persoană sau o companie care nu beneficiază de licență de exploatare pentru a asigura prestații de securitate privată constituie de asemenea infracțiune și este pasibil de sancțiuni similare.¹³⁵
- În Burkina Faso, legea prevede că orice încălcare a legislației specifice referitoare la companiile de securitate privată este pasibilă de sancțiuni cuprinse între avertisment sau suspendarea ori retragerea autorizației administrative, fără a prejudicia eventuale sancțiuni penale și civile.¹³⁶

PROVOCAREA 7.3 Caracterul transnațional al unor CMSP sau al activităților acestora poate genera un vid juridic în materie de responsabilitate.

Numeroase CMSP operează de manieră transnațională, ceea ce crește riscul unui vid juridic în materie de responsabilitate, dată fiind lipsa de claritate referitoare la aplicabilitatea legislației naționale activităților efectuate de către CMSP și de personalul acestora în străinătate. Provocarea 1.2 din prezentul Ghid abordează lacunele în materie și formulează recomandări pentru a asigura o aplicare extrateritorială a legislației. Dacă aplicabilitatea extrateritorială nu este prevăzută în legislația națională, aceasta compromite angajarea responsabilitii companiilor și a personalului lor. Însă, se întâmplă adesea ca activitățile extrateritoriale ale CMSP să nu fie incluse în legislația națională, chiar în state care recurg frecvent la serviciile CMSP, inclusiv în străinătate. Mai mult, relele comportamente ale CMSP au loc adesea în state teritoriale care nu au capacitatea de a desfășura anchete și a deferi justiției companiile sau cetățenii străini, din cauza unei situații de conflict sau a altor probleme de securitate. Mecanismele de responsabilitate pot fi întărite prin dispoziții de întraajutorare judiciară. Acest subiect va fi abordat mai în detaliu în cadrul provocării următoare.

RECOMANDĂRI

- ➔ După cum a fost indicat în Provocarea 1.2, să se precizeze că legislația națională este aplicabilă în afara frontierelor naționale. Alternativ, să se adopte o legislație specifică referitoare la activitățile CMSP în străinătate.
- ➔ Să se indice în legislație condițiile de aplicare a competenței penale și civile naționale cu privire la activitățile extrateritoriale ale CMSP.
- ➔ Acordurile privind statutul forțelor trebuie să dea o atenție particulară rolurilor firmelor contractante private; când astfel de acorduri sunt încheiate între state, trebuie prevăzute dispoziții specifice în vederea evitării oricărui vid juridic în materie de responsabilitate.

PROVOCAREA 7.4 O cooperare insuficientă între state poate contribui la absența responsabilității CMSP care operează în străinătate.

Lipsa de cooperare între state poate agrava vidurile juridice în materie de responsabilitate menționate în cadrul provocării de mai sus. După cum a fost menționat anterior în prezentul Ghid (a se vedea provocarea 1.2), companiile sau personalul lor riscă să se sustragă de la asumarea responsabilității în caz de rele comportamente comise în străinătate dacă statul gazdă nu definește clar aplicarea extrateritorială a legislației sale; dacă statul teritorial nu vrea sau nu poate urmări în justiție firme sau cetățeni străini; și dacă statul gazdă nu este în măsură să aplice legislația de manieră extrateritorială.

Aceste lacune pot fi rezolvate grație cooperării între state, în special prin intermediul unor acorduri de întraajutorare judiciară între statul gazdă și statele teritoriale. Autoritățile trebuie să elaboreze legi care precizează clar competența în virtutea căreia CMSP și personalul lor vor trebui să răspundă de comportamentele greșite. Cooperarea între state poate favoriza aplicarea efectivă a acestor legi. Acordurile de extrădare pot, de asemenea, să contribuie la a veghea ca CMSP și personalul acestora să fie trași la răspundere pentru atingerile la drepturile omului și încălcările DIH.

În plus, aceste acorduri de cooperare pot de asemenea ajuta statele să facă schimb de informații pertinente în legătură cu antecedentele CMSP, precum pe cele obținute în cadrul procedurilor de verificare a antecedentelor unei companii și a personalului acesteia sau cele rezultate din anchetele și urmărirea judiciară.

RECOMANDĂRI

- Să se înființeze programe de asistență judiciară reciprocă cu statele teritoriale în care operează cetățeni sau companii naționale, inclusiv semnarea unor acorduri de extrădare. Mai cuprinzător, statele pot să încheie acorduri și cu statele de naționalitate a personalului CMSP.
- Să se favorizeze cooperarea, schimbul de informații și asistență între state.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- Legislația elvețiană prevede întraajutorarea judiciară: autoritatea competentă poate solicita autorităților străine să comunice informațiile și datele personale necesare punerii în executare a acestei legi și poate divulga aceste informații dacă statul străin acordă reciprocitatea, sub rezerva ca aceste date să fie utilizate în scopuri conforme acestei legi sau, într-o procedură penală, conform dispozițiilor referitoare la întraajutorarea judiciară internațională.¹³⁷

PROVOCAREA 7.5 Legislația națională prevede rar mecanisme care asigură un recurs eficient pentru victime.

Lacunele în materie de responsabilitate penală și non penală a CMSP și a personalului acestora pot să împiedice victimele să aibă acces la mijloace de recurs și să li se facă dreptate. Ținând cont de riscul de prejudicii cauzate de activitățile CMSP, este esențial ca legislația națională să prevadă mecanisme de recurs eficiente și accesibile pentru victime. Statele au obligația de a asigura respectarea DIH, utilizând toate mijloacele disponibile în acest scop, inclusiv prin luarea măsurilor potrivite pentru a preveni orice încălcare comisă de personalul CMSP. Mai mult, statele au datoria de a-și îndeplini obligațiile în virtutea DIH, inclusiv prin luarea măsurilor corespunzătoare pentru a preveni încălcările, a ancheta astfel de acte și a furniza recursuri efective în caz de rele comportamente ale CMSP și ale personalului lor. Există și alți factori care pot diminua eficacitatea mecanismelor de recurs. Reticența procurorilor naționali, care se poate datora lipsei de transparență și corupției sau durata și costurile excesive ale procedurilor, pot constitui obstacole care să împiedice victimele să aibă acces la un recurs eficient sau le descurajează să încerce obținerea unor reparații.

În ceea ce privește responsabilitatea civilă a CMSP, anumite politici ale statului pot să lase loc unor lacune semnificative în materie de responsabilitate atunci când autoritățile privilegiază «securitatea națională» sau alte teme legate de politică externă sau militară, această inclusiv în situațiile în care companii private sunt implicate în aplicarea acestor politici. În astfel de situații, se afirmă uneori că firmele private contractate sunt încorporate în armată în măsură în care se consideră că acționează în virtutea unei politici oficiale discreționare a guvernului și că, în această calitate, beneficiază de imunitate. În acest caz, victimele încălcărilor drepturilor omului nu dispun decât de mijloace de recurs reduse.¹³⁸

RECOMANDĂRI

- Să se înființeze mecanisme de recurs pentru victime care să asigure la minimum¹³⁹:
 - ◆ Un acces egal și eficace la justiție;
 - ◆ O reparație adecvată, eficientă și neîntârziată pentru prejudiciul suferit;
 - ◆ Accesul la informații pertinente privind încălcările și mecanismele de recurs.
- Să se procedeze în așa fel încât procedurile să fie accesibile victimelor iar accesul lor să nu fie împiedicat de factori externi precum costurile sau durata excesivă ori reticența Parchetului.
- Să se facă o distincție clară între forțele armate de stat și companiile private și să se ia măsuri pentru a evita orice vid juridic în materie de competență.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

- În Filipine, legislația obligă toate companiile de securitate privată care solicită o licență de exploatare să prezinte o cauțiune financiară emisă de «o firmă de asigurări sau o societate de cauționare competentă sau fiabilă»: această cauțiune servește la acoperirea oricărei acțiuni angajate în justiție împotriva companiei.¹⁴⁰

Note de final

1. Principalele instrumente juridice universale sunt Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de Adunarea generală a ONU în 1948. Alte tratate universale includ Pactul internațional referitor la drepturile civile și politice, Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale precum și tratate în legătură cu prevenirea și represiunea torturii și alte forme de pedepse sau tratamente de cruzime, inumane sau degradante, la eliminarea discriminării rasiale și a discriminării contra femeilor sau drepturilor copilului. A se vedea și <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/misc/5kzmuy.htm>.
2. A se vedea lista completă la: <https://www.icrc.org/applic/ihl/dih.nsf/vwTreaties1949.xsp>.
3. A se vedea Nils Melzer, *Ghid de interpretare a termenului de participare directă la ostilități în conformitate cu dreptul internațional umanitar*, CICR, 2009, Recomandarea V, p.46, disponibilă la: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/icrc-002-0990.pdf>.
4. ONUDC, *Reglementarea de către stat a serviciilor de securitate privată civile și contribuția lor la prevenirea criminalității și la securitatea colectivității*, 2014, p. 2, disponibilă la: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/HB_Sec_Services_F_eBook.pdf (sursa originală: <http://www.prweb.com/releases/global-security-services/market-analysis-2016/prweb10387295.htm>).
5. Instrumentele juridice internaționale care tratează în mod specific CMSP includ, pe lângă Documentul de la Montreux, Proiectul de Convenție internațională referitoare la CMSP din cadrul Grupului de lucru privind mercenarii.

Sursele juridice internaționale pertinente în caz de recurs la CMSP, în principal având în vedere DIH și DIDH, includ următoarele instrumente: Pactul internațional referitor la drepturile civile și politice, Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale, Tratatul referitor la comerțul de arme, Convenția internațională contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, Convențiile de la Geneva și Protocolul adițional I, Statutul de la Roma al Curții penale internaționale precum și norme din dreptul internațional (umanitar) cutumiar;

Instrumentele juridice regionale pertinente referitoare la recurgerea la CMSP cuprind în special Legea tip pentru reglementarea serviciilor firmelor de securitate privată în America centrală, Convenția Organizației Unității africane privind eliminarea mercenariatului în Africa, Convenția europeană a drepturilor omului, Convenția americană referitoare la drepturile omului, Carta africană a drepturilor omului și popoarelor, Carta arabă a drepturilor omului, Convenția pentru protecția persoanelor în legătură cu procesarea automată a datelor cu caracter personal și Convenția europeană privind controlul achiziției și deținerii de arme de foc de

către particulari. În afară de acestea mai există și norme de drept non-constrângătoare pertinente, în special următoarele instrumente generale: Codul de conduită al responsabililor din domeniul aplicării legii, Principiile de bază ale recurgerii la forță și utilizarea armelor de foc de către responsabilii din domeniul aplicării legii, Principiile directoare ale ONU referitoare la companii și drepturile omului, principiile directoare ale OCDE destinate companiilor multinaționale și ansamblul de reguli minimale pentru tratamentul deținuților.

Anumite instrumente tratează specific CMSP: Codul de conduită internațional al companiilor de securitate privată (ICoC), Codul de conduită de la Sarajevo pentru companiile de securitate privată, proiectul de recomandări preliminare de la Abu Dhabi, privind supravegherea și reglementarea serviciilor de securitate privată civile și contribuția lor la prevenirea criminalității și la securitatea colectivității și Codul de conduită al *Ligii internaționale a societăților de supraveghere*.

6. Peru, *Decretul N°1213 reglementând serviciile de securitate privată*, 24 septembrie 2015, Art. 3, disponibil la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
7. Africa de Sud, *Act n°27 of 2006, Prohibition of Mercenary Activities and Regulation of Certain Activities in Country of Armed Country*, 16 noiembrie 2011, disponibil la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/SouthAfrica2.pdf>.
8. Acordurile de pace de la Chapultepec au marcat sfârșitul a 12 ani de război civil și au recunoscut necesitatea de reglementare a activității tuturor instituțiilor, tuturor grupurilor sau persoanelor care furnizează servicii de securitate sau protecția persoanelor private.
9. Salvador, *Legea privind serviciile de securitate privată*, *Legea Nr. 227/2000*, Preambulul II, disponibil (în spaniolă) la: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/americas/el_salvador/el_salvador_law_on_psc_2000.pdf.
10. Guatemala, *Lege reglementând serviciile de securitate privată*, *Legea Nr. 52/2010*, Preambulul & Art. 3, disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.oj.gob.gt/es/QueEsOJ/EstructuraOJ/UnidadesAdministrativas/CentroAnálisisDocumentaciónJudicial/cds/CDs%20leyes/2010/pdfs/decretos/D052-2010.pdf>.
11. Elveția, *Legea federală privind prestațiile de securitate privată furnizate în străinătate*, septembrie 2013, Art. 1, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
12. Benjamin S. Buckland & A. M. Burdzy, *Progrese și oportunități: provocări și recomandări pentru participanții la Documentul de la Montreux, ediția a doua*, DCAF, 2015, pp. 27-29.
13. Africa de Sud, *The Private Security Industry Regulation, Act n°56 of 2001*, Articolul 3.1, disponibil la: http://www.saflii.org/za/legis/consol_act/psira2001451/.

14. *Ibid.*, Articolul 39(2).
15. India, *Private Security Agencies (Regulation) Act, 2005, No. 29, 23 juin 2005*, Articolul 4, disponibil la: http://www.mha.nic.in/hindi/sites/upload_files/mhahindi/files/pdf/PS_Agencies_Regulation_Act2005.pdf; a se vedea Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și de a împiedica exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, *Comparative analysis of the regulation of private military and security companies in eight Asian countries*, p.4.
16. Honduras, *Lege organică privind crearea poliției naționale, Legea nr. 67/2008*, Art. 140.2, disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.tsc.gob.hn/biblioteca/index.php/leyes/62-ley-organica-de-la-policia-nacional-de-honduras>.
17. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 2, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
18. De exemplu, Documentul de la Montreux, l'ICoC sau proiectul de Convenție a Grupului de lucru privind mercenarii, a se vedea mai jos.
19. De exemplu, definiția CMSP ce figurează în Documentul de la Montreux (Prefață §9.a) include în special, în serviciile furnizate de o CMSP, detenția prizonierilor. Totuși, proiectul de Convenție a Grupului de lucru privind mercenarii exclude «funcțiunile intrinsec etatice» din lista de activități putând fi desfășurate de o CMSP (Proiect de Convenție a Grupului de lucru referitor la mercenari, Art. 2.I), inclusiv «puterile de arestare și de detenție», care sunt considerate că «intrinsec etatice». A se vedea și Christine Bakker & Mirko Sossai, (dir.), *Multilevel Regulation of Military and Security Contractors; The Interplay between International, European and Domestic Norms*, Oxford et Portland, Oregon, Hart Publishing, 2012, p. 19.
20. Laura A. Dickinson, *Outsourcing War and Peace; Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs*, New Haven et Londres, Yale University Press, 2011, p.4.
21. *Ibid.*, p.4.
22. De exemplu, ținând cont de rolul crescând al CMSP în gestionarea centrelor de detenție, colectarea de informații sau gestiunea sistemelor de armament.
23. Documentul de la Montreux, Partea I, Obligația 2, p. 11.
24. Statele-Unite, *OMB Circular No. A-76: Performance of Commercial Activities (Revised 2003) (superseded)*, White House Office of Management and Budget, Washington, DC, 1999, Secțiunea B (1) (a), disponibilă la: https://www.whitehouse.gov/omb/circulars_a076_a76_incl_tech_correction/.
25. Kate M. Manuel, *Definitions of "Inherently Governmental Function" in Federal Procurement Law and Guidance*, Congressional Research Service, 23 decembrie 2014, disponibilă la: <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/R42325.pdf>.
26. CICR, *Guide interprétatif sur la notion de participation directe aux hostilités en droit international humanitaire*, CICR 2009.
27. Emiratele Arabe Unite, *Federal Law No. 37 of 2006, On Private Security Companies*. Art. 12, disponibilă la: [https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20\(37\)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf](https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20(37)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf).
28. Mexic, *Loi fédérale relative à la sécurité privée de 2006, 6 juillet 2006*, Art. 32(VII), disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LFSP.pdf>.
29. Cuba, *Loi No. 186/1998, régissant le système de sécurité et de protection physique*, Art. 33, disponibilă (în spaniolă) la: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/americas/cuba/cuba_decree_law_186_1998_on_personal_protection_and_security_systems.pdf.
30. Marea Britanie, *Private Security Industry Act 2001*, 11 mai 2001, Art. 3.1, disponibilă la: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2001/12/pdfs/ukpga_20010012_en.pdf.
31. Africa de Sud, *Loi portant interdiction du mercenariat et réglementation de certaines activités dans les pays en situation de conflit armé, No. 27 of 2006*, 16 noiembrie 2007, Art. 1(2) disponibilă la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/SouthAfrica2.pdf>.
32. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembrie 2015, Art. 3, disponibil la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
33. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 2, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
34. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 9, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
35. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 36, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
36. A se vedea CICR, *Guide interprétatif sur la notion de participation directe aux hostilités en droit international humanitaire*, CICR, op. cit. disponibilă la: https://www.icrc.org/fre/assets/files/other/icrc_001_0990.pdf.
37. A se vedea Convenția (IV) de la Geneva privind protecția persoanelor civile pe timp de război, Geneva, 12 august 1949, Protocolul adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale (Protocolul I), 8 iunie 1977 și Protocolul adițional la Convenția de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor

- conflictelor armate neinternaționale (Protocolul II), 8 iunie 1977.
38. CICR, *Guide interprétatif sur la notion de participation directe aux hostilités en droit international humanitaire*, CICR, op. cit. p.49.
 39. Africa de Sud, *Prohibition of Mercenary Activities and Regulation of Certain Activities in Country of Armed Conflict Act*, No. 27 of 2006, 16 noiembrie 2007, Art. 2, disponibil la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/SouthAfrica2.pdf>.
 40. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 8, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
 41. A se vedea, de exemplu, Organizația unității africane (OUA), *Convention de l'Organisation de l'Unité africaine sur l'élimination du mercenariat en Afrique*, 3 iulie 1977, CM/817 (XXIX) Anexa II Rev.1.
 42. Africa de Sud, *Private Security Industry Regulation, Act n°56 of 2001*, disponibil la: http://www.saflii.org/za/legis/consol_act/psira2001451/.
 43. Africa de Sud, *Prohibition of Mercenary Activities and Regulation of Certain Activities in Country of Armed Conflict Act*, No. 27 of 2006, 16 noiembrie 2007, disponibilă la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/SouthAfrica2.pdf>.
 44. Africa de Sud, *Prohibition of Mercenary Activities and Regulation of Certain Activities in Country of Armed Conflict Act*, No. 27 of 2006, 16 noiembrie 2007, Art. 2-5, disponibilă la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/SouthAfrica2.pdf>.
 45. China, *Order of the State Council No. 564, Regulation on the Administration of Security and Guarding Services*, 13 octombrie 2009, Art. 27, disponibilă la: <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?lib=law&id=7779&CGid>; A se vedea și Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și a împiedica exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, *Comparative analysis of the regulation of private military and security companies in eight Asian countries*, p. 13; Emiratele Arabe Unite, *Federal law No. 37 of 2006, On Private Security Companies*, disponibilă la: [https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20\(37\)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf](https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20(37)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf).
 46. Emiratele Arabe Unite, *Federal law No. 37 of 2006, On Private Security Companies*, disponibilă la: [https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20\(37\)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf](https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20(37)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf).
 47. Panama, *Ordre exécutif No. 21 du 31 janvier 1992*,
réglissant le fonctionnement des agences de sécurité privées, Art. 13, disponibil (în spaniolă) la: <http://panama.justia.com/federales/decretos-ejecutivos/21-de-1992-may-18-1992/gdoc/>.
 48. Mexic, *Loi fédérale relative à la sécurité privée de 2006*, 6 juillet 2006, Art. 28(VI), disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LFSP.pdf>.
 49. Guatemala, *Loi réglementant les services de sécurité privés*, *Loi No. 52/2010*, Art. 42, disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.oj.gob.gt/es/QueEsOJ/EstructuraOJ/UnidadesAdministrativas/CentroAnalisisDocumentacionJudicial/cds/CDs%20leyes/2010/pdfs/decretos/D052-2010.pdf>.
 50. *Ibid.*, Art. 15.
 51. Burkina Faso, *Décret No. 2009-343/PRES/PM/SECU/DEF/MAT/MJ/ME/MTSS*, 19 juin 2009, Art. 5, disponibil la: http://www.geneva-academy.ch/RULAC/pdf_state/PMSC.pdf.
 52. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 21.d, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
 53. Laura A. Dickinson, *Outsourcing War and Peace; Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs*, New Haven et Londres, Yale University Press, 2011, p. 14.
 54. China, *Order of the State Council No. 564, Regulation on the Administration of Security and Guarding Services*, 13 octombrie 2009, Art. 3, disponibil la: <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?lib=law&id=7779&CGid>; A se vedea și Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de încălcare a drepturilor omului și de împiedicare a exercitării dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, *Comparative analysis of the regulation of private military and security companies in eight Asian countries*, p. 20.
 55. Emiratele Arabe Unite, *Federal Law No. 37 of 2006, On Private Security Companies*, Art. 1, ăla: [https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20\(37\)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf](https://www.moi.gov.ae/DataFolder/EN%20Laws%20and%20Regulations/Private%20Security%20Companies/Federal%20Law%20No.%20(37)%20of%202006%20On%20Private%20Security%20Companies.pdf).
 56. *Ibid.*, Art. 19.
 57. Camerun, *Décret No. 2005/031, 2 février 2005*, Art. 25, disponibil la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/Cameroon.pdf>.
 58. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 7, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
 59. *Ibid.*, Art. 18.
 60. *Ibid.*, Art. 19.

61. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 43, disponible (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
62. A se vedea, de exemplu, Sabelo Gumedze, *Perspective and Experiences on a National Level: Challenges and Opportunities for the Regulation of PMSCs, Paper prepared for the Regional Conference on PMSCs*, 2015, în curând disponibil la: <http://www.mdforum.ch/>.
63. Africa de Sud, *Private Security Industry Regulation Act n°56 of 2001*, disponibil la: http://www.saflii.org/za/legis/consol_act/psira2001451/. A se vedea și Tessa Diphoorn, *The Diversity of the Private Military and Security Industry in Sub Saharan Africa*, Regional Conference on PMSCs, 11-12 noiembrie 2015, Etiopia, p. 15.
64. A se vedea site-ul internet oficial al PSIRA, disponibil la: www-psira.co.za.
65. *Ibid.*
66. Sabelo Gumedze, *Perspective and Experiences on a National Level: Challenges and Opportunities for the Regulation of PMSCs, Paper prepared for the Regional Conference on PMSCs*, 2015, în curând disponibile la: <http://www.mdforum.ch/>.
67. *Ibid.*
68. *Ibid.*
69. Africa de Sud, *Private Security Industry Regulation, Act n°56 of 2001*, Art. 31 & 32, disponibil la: http://www.saflii.org/za/legis/consol_act/psira2001451/.
70. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 5, disponibil la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
71. India, *Private Security Agencies (Regulation) Act, 2005, No. 29, 23 juin 2005, Section 4*, disponibil la: http://www.mha.nic.in/hindi/sites/upload_files/mhahindi/files/pdf/PS_Agencies_Regulation_Act2005.pdf.
72. Sri Lanka, *Regulation of Private Security Agencies Act (No. 45 of 1998)*, Secțiunile 4 & 5, 22 iulie 2003, disponibile la: http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/ropsaa45o1998449/index.html.
73. Écuador, *Loi relative à la surveillance et à la sécurité privée N° 2003/12*, publicată în Registrul oficial N° 130/2003, Art. 12, disponibilă la: <https://www.supercias.gov.ec/web/privado/marco%20legal/LEY%20DE%20VIGILANCIA%20Y%20SEGURIDAD%20PRIVADA.pdf>.
74. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 32.1, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
75. India, *Private Security Agencies (Regulation) Act, 2005, No. 29, 23 iunie 2005, Secțiunile 6 & 7*, disponibile la: http://www.mha.nic.in/hindi/sites/upload_files/mhahindi/files/pdf/PS_Agencies_Regulation_Act2005.pdf.
76. *Ibid.*, Secțiunile 7 & 9.
77. *Ibid.*, Secțiunile 7 & 11.
78. *Ibid.*, Secțiunea 10.
79. Guatemala, *Loi réglementant les services de sécurité privés, Legea No. 52/2010*, Art. 29 (d), disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.oj.gob.gt/es/QueEsOJ/EstructuraOJ/UnidadesAdministrativas/CentroAnalisisDocumentacionJudicial/cds/CDs%20leyes/2010/pdfs/decretos/D052-2010.pdf>.
80. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 19, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
81. India, *Private Security Agencies (Regulation) Act, 2005, No. 29, 23 iunie 2005, Secțiunea 7(5)*, disponibil la: http://www.mha.nic.in/hindi/sites/upload_files/mhahindi/files/pdf/PS_Agencies_Regulation_Act2005.pdf.
82. *Ibid.*, Secțiunea 8.
83. *Ibid.*, Secțiunea 13.
84. *Ibid.*, Secțiunile 13(4) & 14.
85. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 32, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
86. Sri Lanka, *Regulation of Private Security Agencies Act (No. 45 of 1998)*, Secțiunea 11, disponibil la: http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/ropsaa45o1998449/index.html.
87. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 51, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
88. India, *Private Security Agencies (Regulation) Act, 2005, No. 29, 23 iunie 2005, Secțiunea 15*, disponibil la: http://www.mha.nic.in/hindi/sites/upload_files/mhahindi/files/pdf/PS_Agencies_Regulation_Act2005.pdf.
89. Sri Lanka, *Regulation of Private Security Agencies Act (No. 45 of 1998)*, Secțiunea 4 & 5, disponibil la: http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/ropsaa45o1998449/index.html.
90. *Ibid.*, secțiunea 6.
91. Mexic, *Loi fédérale relative à la sécurité privée de 2006*, 6 iulie 2006, Art. 8, disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LFSP.pdf>.
92. Gambia, *Private Security Guard Companies Act N°5 of 2011*, Secțiunea 11(1).
93. Sri Lanka, *Regulation of Private Security Agencies Act (No. 45 of 1998)*, Secțiunea 6, disponibil la: http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/ropsaa45o1998449/index.html.

94. Camerun, *Décret No. 2005/031, 2 février 2005*, Art. 2, disponibil la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/Cameroon.pdf>.
95. Raportul Grupului de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și a împiedica exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, 19 februarie 2009, A/HRC/10/14/Add.2.
96. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembre 2013, Art. 31, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
97. Elveția, *Ordonnance sur l'engagement d'entreprises de sécurité privées par des autorités fédérales pour l'exécution de tâches en matière de protection*, 24 iunie 2015, Art. 12.2, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/20150956/201510200000/124.pdf>.
98. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 29 & 30, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
99. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembre 2013, Art. 6, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
100. *Ibid.*, Art. 36.
101. Laura A. Dickinson, *Outsourcing War and Peace; Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs*, New Haven et Londres, Yale University Press, 2011, p.1.
102. SUA, *Federal Acquisition Regulation*, martie 2005, art.52.222-19; a se vedea și Art. 22.1505, disponibil la: <https://www.acquisition.gov/sites/default/files/current/far/pdf/FAR.pdf>.
103. Elveția, *Ordonnance sur l'engagement d'entreprises de sécurité privées par des autorités fédérales pour l'exécution de tâches en matière de protection*, 24 iunie 2015, Art. 11.1, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/20150956/201510200000/124.pdf>; în medii complexe, articolul 14 este aplicabil. A se vedea, de asemenea, Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembre 2013, Art. 36, și *Ordonnance sur l'engagement d'entreprises de sécurité privées par des autorités fédérales pour l'exécution de tâches en matière de protection*, 24 iunie 2015, Art. 14.
104. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 30.2, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
105. Elveția, *Ordonnance sur l'engagement d'entreprises de sécurité privées par des autorités fédérales pour l'exécution de tâches en matière de protection*, 24 iunie 2015, Art. 11.2.b, disponibil la: <https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/20150956/201510200000/124.pdf>. În împrejurări complexe, se aplică articolul 14. 2.
106. *Ibid.*, Art. 13.
107. Filipine, *Rules and Regulations on the Implementation of the 1969 Act 2005*, Règle V, disponibile la: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/asia_pacific/philippines/philippines_rules_and_regulations_on_the_implementation_of_the_1969_act_2005-english.pdf.
108. Mexic, *Loi fédérale relative à la sécurité privée de 2006*, 6 juillet 2006, Art. 32, disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LFSP.pdf>.
109. *Ibid.*, Art. 32(X).
110. *Ibid.*, Art. 33.
111. Ungaria, Decret al ministerului de interne 68/2012 privind pregătirea și autorizarea personalului însărcinat cu misiuni polițienești, al supervisorilor adjuncți și a personalului însărcinat cu activități de protecție personală, de bunuri și de anchete private, Art. 2 & 3. A se vedea și Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și a împiedica dreptul popoarelor de a dispune de ele însele, *Europe Study*, p. 10.
112. Burkina Faso, *Décret No. 2009-343/PRES/PM/SECU/DEF/MAT/MJ/ME/MTSS*, 19 iunie 2009, Art. 41-45, disponibil la: http://www.legiburkina.bf/Textes_legislatifs_et_reglements/D%C3%A9cret_2009_00343.pdf.
113. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembre 2013, Art. 32, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
114. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembre 2015, Art. 19.e, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
115. *Ibid.*, Art. 36.2.
116. SUCAMEC, Directive N°1 de 2015, *Établir un nouveau plan d'études pour la formation de base et le perfectionnement des agents de sécurité privés*, Capitolul II, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.sucamec.gob.pe/web/index.php/descargas/finish/6-seguridad/592-plan-de-estudios-de-formacion-basica-y-perfeccionamiento-para-agentes-de-seguridad-privada>.
117. *Ibid.*, Capitolul VI.
118. A se vedea Solomon Wilson Kirunda, *Private and Public Security in Uganda*, în Sabelo Gumedze (dir.), *The Private security Sector in Africa, Country Series*, Monografie No. 146, iulie 2008, disponibilă la: <https://www.issafrica.org/chapter-one-private-and-public-security-in-uganda-solomon-wilson-kirunda>.
119. Întălitul Comisariat al Națiunilor Unite privind drepturile omului, *Principes de base sur le recours*

- à la force et l'utilisation des armes à feu par les responsables de l'application des lois, disponibile la: <http://www.ohchr.org/FR/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>.
120. Articolul 19 din aceste Principii de bază precizează: «Puterile publice și autoritățile de poliție trebuie să se asigure că toți responsabilii de aplicarea legii beneficiază de o pregătire și sunt supuși la teste conform unor norme de aptitudine corespunzătoare privind uzul de forță. Responsabilii de aplicarea legii care sunt obligați să poarte arme de foc nu trebuie să fie autorizați să le poarte decât după ce au fost pregătiți special să le utilizeze». Această dispoziție poate constitui, de asemenea, o bună practică în ce privește formarea personalului CMSP.
 121. China, *Regulation on Administration of Use of Guns by Full-time Guards and Escorts*, 2002, promulgate prin Decretul No. 356 din Consiliul de Stat al Republicii Populare Chineze, 27 iulie 2002, disponibil la: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/14/content_1384251.htm. A se vedea și Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și de a împiedica exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, *Comparative analysis of the regulation of private military and security companies in eight Asian countries*, p. 18.
 122. Panama, *Ordre exécutif No. 21 du 31 janvier 1992, régissant le fonctionnement des agences de sécurité privées*, Art. 27, disponibil (în spaniolă) la: <http://panama.justia.com/federales/decretos-ejecutivos/21-de-1992-may-18-1992/gdoc/>.
 123. Peru, *Décret N°1213 réglementant les services de sécurité privés*, 24 septembrie 2015, Art. 19.e et 19.h 3, disponibil (în spaniolă) la: <http://www.elperuano.com.pe/NormasElperuano/2015/09/24/1291565-3.html>.
 124. Salvador, *Loi relative aux services de sécurité privés*, Loi No. 227/2000, Art. 16, disponibilă la: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/americas/el_salvador/el_salvador_law_on_psc_2000.pdf.
 125. A se vedea Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și de a împiedica exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, *National Legislation on Private Security services in Central America, Cuba and Mexico*, p. 18.
 126. Camerun, *Decret Nr. 2005/031, 2 februarie 2005*, Art. 31 & 32, disponibil la: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/Cameroon.pdf>.
 127. Filipine, *Rules and Regulations on the Implementation of the 1969 Act 2005*, Règle IV, Section 17-20 disponibil la: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/asia_pacific/philippines/philippines_rules_and_regulations_on_the_implementation_of_the_1969_act_2005-english.pdf.
 128. A se vedea Hin-Yan Liu, *Law's Impunity, Responsibility and the Modern Private Military Company*, 2015.
 129. Laura A. Dickinson, *Outsourcing War and Peace; Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs*, New Haven et Londres, Yale University Press, 2011, p.18.
 130. Sri Lanka, *Regulation of Private Security Agencies Act (No. 45 of 1998)*, Secțiunea 17, disponibil la: http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/ropsaa45o1998449/index.html.
 131. Malaysia, *Act 27, Private Agencies Act of 1971, incorporating all amendments up to 1 Ianuarie 2006*, Secțiunea 16, disponibil la: http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/asia_pacific/malaysia/malaysia_private_agency_act_1971-english.pdf.
 132. *Ibid.*, Section 14.
 133. China, *Order of the State Council No. 564, Regulation on the Administration of Security and Guarding Services*, 13 octombrie 2009, Art.45, disponibil la: <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?lib=law&id=7779&CGid>; A se vedea și Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de a viola drepturile omului și de a împiedica exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele *Comparative analysis of the regulation of private military and security companies in eight Asian countries*, p. 23-24.
 134. Singapore, *Private Security Industry Bill No. 26/2007, 27 august 2007*, Secțiunea 16(4), disponibil la: <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p?page=0;query=DocId%3A%22f8cb1589-9332-4ec2-b651-26ddc20f1dae%22%20Status%3Apublished%20Depth%3A0%20%20TransactionTime%3A%2225%2F07%2F2015%22;rec=0>.
 135. Guatemala, *Loi réglementant les services de sécurité privés*, Loi No. 52/2010, Art. 66, disponibilă (în spaniolă) la: <http://www.oj.gob.gt/es/QueEsOJ/EstructuraOJ/UnidadesAdministrativas/CentroAnalisisDocumentacionJudicial/cds/CDs%20leyes/2010/pdfs/decretos/D052-2010.pdf>.
 136. Burkina Faso, *Décret No. 2009-343/PRES/PM/SECU/DEF/MAT/MJ/ME/MTSS*, 19 iunie 2009, Art. 47-50, disponibil la: http://www.legiburkina.bf/Textes_legislatifs_et_reglements/D%C3%A9cret_2009_00343.pdf.
 137. Elveția, *Loi fédérale sur les prestations de sécurité privées fournies à l'étranger*, 27 septembrie 2013, Art. 29, disponibilă la: <https://www.admin.ch/opc/fr/federal-gazette/2013/6577.pdf>.
 138. Benjamin S. Buckland & Anna Marie Burdzy, *Progrese și oportunități: Provocări și recomandări pentru participanții la Documentul de la Montreux*, ediția a doua, DCAF, 2015, 54.
 139. A se vedea și *Principii fundamentale și directive ale Națiunilor Unite privind dreptul la recurs și la reparație ale victimelor violărilor flagrante ale dreptului internațional ale drepturilor omului și încălcărilor grave*

ale dreptului internațional umanitar, disponibile la:
<http://www.ohchr.org/FR/ProfessionalInterest/Pages/RemedyAndReparation.aspx>.

140. Filipine, *Rules and Regulations on the Implementation of the 1969 Act 2005*, Regula IV, secțiunea 6, disponibile la:
http://psm.du.edu/media/documents/national_regulations/countries/asia_pacific/philippines/philippines_rules_and_regulations_on_the_implementation_of_the_1969_act_2005-english.pdf.

